

บันทึกการประชุม^๑
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๑๓๓
วันศุกร์ ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๗
ณ โรงแรมอมพิเรียล หัวหิน บีช รีสอร์ท จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤทธิพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไชยมุกต์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขคานทร์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วนิชวัฒน์	ไมซ์กรรมการ
๕. นายนรธิต สิงหเสนี	ไมซ์กรรมการ
๖. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	ไมซ์กรรมการ
๗. นายอุดม รัชอมฤต	ไมซ์กรรมการ
๘. นางกีระณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๙. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๑๐. นายธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๑. นายเฉยรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๒. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๓. นายประพันธ์ นัยโภวิท	กรรมการ
๑๔. นายภัทรະ คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๕. นายภูมรัตน ทักษิณวงศ์	กรรมการ
๑๖. พลตรี วิระ โรจนวัศ	กรรมการ
๑๗. นายศุภชัย ยะวงศ์ประภา	กรรมการ
๑๘. นายอัชพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๙. พลเอก อภัยพร เจริญพาณิช	กรรมการ
๒๐. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๑. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
๑. นายจินตพันธุ์ ทังสบุตร	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา
๒. นายวราร์ด เหงฟุ่ม	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาบุคลากร
สำนักงานเลขาริการสภาพัฒนาระบบ	
๑. นายนณะ ดวงวิชัย	
๒. ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำราญเงิน	

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นางกัญจนารัตน์ สีวิโรจน์
๒. นายเจษฎ์ โภณะวนิช
๓. ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์

ผู้อำนวยการประจำตัวกรรมการ

นางสุภัตรา เข็มรอต

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๔๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๑๑ วันพุธที่ ๒๐ วันพุธที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๙ อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธุการกรรมการ คนที่หนึ่ง)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมแล้วก่อนส่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติทราบ

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมแล้วทั้งฉบับ (ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว) โดยเริ่มพิจารณาตั้งแต่มาตรา ๑๓๒ ซึ่งที่ประชุมมีมติรองการพิจารณา สรุปสาระสำคัญในการพิจารณาได้ ดังนี้

มาตรา ๑๓๒

“มาตรา ๑๓๒ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาให้กระทำเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ เว้นแต่

(๑) ในกรณีที่รัฐธรรมนูญต้องการให้แล้วเสร็จภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่าง และในกรณีที่ต้องมีการตั้งคณะกรรมการอธิการร่วมกันของทั้งสองสภา จะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเวลาเก้าสิบวันนับแต่วันที่ตั้งคณะกรรมการอธิการร่วมกัน ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าสภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบตามร่างที่มีการเสนอครั้งแรก หรือที่ได้รับจากวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

(๒) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สาม และการลงคะแนนตาม (๔) ต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาหรือของทั้งสองสภาร่วมกัน แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๓๓

“มาตรา ๑๓๓ ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดย

(๑) คณะรัฐมนตรี

(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าสี่สิบคน

(๓) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวด ๖ แนวโนบายแห่งรัฐ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติซึ่งมีผู้เสนอตาม (๒) หรือ (๓) เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน จะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการเสนอตัดความในวรรคสามออกหั้งวรรค แล้วแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคนี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๓๓ ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน และจะเสนอได้ก็แต่โดย”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๓) เป็นดังนี้ “... ๔ แห่งนโยบายแห่งรัฐ ๕ หน้าที่ของรัฐ...” เนื่องจากหากเป็นแนวโนบายแห่งรัฐเป็นสิทธิของรัฐที่จะทำหรือไม่ก็ได้ แต่หากให้เป็นหน้าที่ของรัฐแล้วรัฐไม่ทำ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายเพื่อให้รัฐทำได้

- มีกรรมการสอบถามว่า การตัดความว่า “หมวด ๖ แนวโนบายแห่งรัฐ” ออก จะก่อให้เกิดปัญหา หรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า กฎหมายที่ต้องบัญญัติในหมวด ๖ แนวโนบายแห่งรัฐ มีเพียงมาตราเดียวคือมาตรา ๗๖ วรรคสอง ซึ่งเป็นเรื่องการบริหารงานบุคคล ของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม จึงเป็นเรื่องของรัฐไม่ใช่เรื่องของประชาชน ซึ่งไม่น่าจะก่อให้เกิดปัญหาได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๓๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๓๓ ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรก่อน และจะเสนอได้ก็แต่โดย”

(๑) คณะรัฐมนตรี

(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าสี่สิบคน

(๓) ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวด ๔ แห่งนโยบายแห่งรัฐ ๕ หน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติซึ่งมีผู้เสนอตาม (๒) หรือ (๓) เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน จะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรี

“ร่างพระราชบัญญัติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรทักษิณ”

มาตรา ๑๓๔

“มาตรา ๑๓๔ ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน หมายความถึง ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) การตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร

(๒) การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน

(๓) การกู้เงิน การค้ำประกัน การใช้เงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ

(๔) เงินตรา

ในกรณีที่เป็นที่สังสัยว่าร่างพระราชบัญญัติได้เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานคณะกรรมการธุรการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรทุกคณะเป็นผู้นิจฉัย

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรจัดให้มีการประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณากรณีตามวาระสอง ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มีกรณีดังกล่าว

มติของที่ประชุมร่วมกันตามวาระสอง ให้ใช้เสียงข้างมากเป็นประมาน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๓๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๓๕

“มาตรา ๑๓๕ ร่างพระราชบัญญัติใดที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ และในชั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน แต่สภาผู้แทนราษฎรได้แก้ไขเพิ่มเติม และประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทักษะต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรสั่ง ระจับการพิจารณาไว้ก่อน เพื่อดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๓๔ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่

ในกรณีที่ที่ประชุมร่วมกันตามวาระหนึ่งนิจฉัยว่า การแก้ไขเพิ่มเติมทำให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นมีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปให้นายกรัฐมนตรีรับรอง ถ้านายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรอง ให้สภาผู้แทนราษฎรดำเนินการแก้ไขเพื่อมิให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “...และประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทักษะต่อชั้นชากาลสภาผู้แทนราษฎร เห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ไม่ว่าจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทักษะต่อไม่ก็ตาม ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎร...” เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่ามีสองกรณีคือ ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นเอง หรือมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทักษะต่อประ不然สภาผู้แทนราษฎร

- หากแก้ไขตามความเห็นข้างต้นอาจก่อให้เกิดปัญหาการตีความว่าจะมีได้เพียงกรณีเดียวคือ ประธานสภាឡ;üแทนราษฎรเป็นผู้เห็นเองเท่านั้น

- เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรคหนึ่ง เป็นดังนี้ "...และประธานสภាឡ;üแทนราษฎรเห็น หรือมีสมาชิกสภាឡ;üแทนราษฎรทักท้วงต่อประธานสภាឡ;üแทนราษฎร..."

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๓๕ เป็นดังนี้

"มาตรา ๑๓๕ ร่างพระราชบัญญัติใดที่สมาชิกสภាឡ;üแทนราษฎรหรือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ และในขั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน แต่สภាឡ;üแทนราษฎรได้แก้ไขเพิ่มเติม และ ประธานสภាឡ;üแทนราษฎรเห็น หรือมีสมาชิกสภាឡ;üแทนราษฎรทักท้วงต่อประธานสภាឡ;üแทนราษฎร ว่าการ แก้ไขเพิ่มเติมนั้น ทำให้มลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ให้ประธานสภាឡ;üแทนราษฎร สั่ง ระงับการพิจารณาไว้ก่อน เพื่อดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๓๔ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่"

ในกรณีที่ที่ประชุมร่วมกันตามวรคหนึ่งวินิจฉัยว่า การแก้ไขเพิ่มเติมทำให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นมี ลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ให้ประธานสภាឡ;üแทนราษฎรส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไป ให้นายกรัฐมนตรีรับรอง ถ้านายกรัฐมนตรีไม่ให้คำรับรอง ให้สภាឡ;üแทนราษฎรดำเนินการแก้ไขเพื่อมิให้ร่าง พระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน"

มาตรา ๑๓๖

"มาตรา ๑๓๖ เมื่อสภាឡ;üแทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ และลงมติเห็นชอบแล้ว ให้ สภាឡ;üแทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอ มนั้นให้เสร็จภายในหกสิบวัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน ต้อง พิจารณาให้เสร็จภายในสามสิบวัน ทั้งนี้ เว้นแต่วุฒิสภาจะได้ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นกรณีพิเศษ ซึ่ง ต้องไม่เกินสามสิบวัน กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่าง พระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา"

ระยะเวลาในวรคหนึ่ง ไม่ให้นับรวมระยะเวลาที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๑๓๘

ถ้าวุฒิสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาตามวรคหนึ่ง ให้ถือว่าวุฒิสภา ได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น

ในกรณีที่สภាឡ;üแทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงินไปยังวุฒิสภา ให้ประธานสภាឡ;üแทนราษฎรแจ้งให้วุฒิสภาพทราบและให้ถือเป็นเด็ดขาด หากมีได้แจ้ง ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่เป็น ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวด้วยการเงิน"

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๓๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๓๗

“มาตรา ๑๓๗ เมื่อวุฒิสภาพได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว

(๑) ถ้าเห็นชอบด้วยกับสภาพผู้แทนราชภูมิ ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๔๕

(๒) ถ้าไม่เห็นชอบด้วยกับสภาพผู้แทนราชภูมิ ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน และส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาพผู้แทนราชภูมิ

(๓) ถ้าแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสภาพผู้แทนราชภูมิ ถ้าสภาพผู้แทนราชภูมิเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๔๕ ถ้าเป็นกรณีอื่น ให้แต่ละสภาพตั้งบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ มีจำนวนเท่ากัน ตามที่สภาพผู้แทนราชภูมิ กำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมการอิกร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างนั้น และให้คณะกรรมการอิกร่วมกันรายงาน และเสนอร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการอิกร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาพทั้งสอง ถ้าสภาพทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการอิกร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๔๕ ถ้าสภาพได้สภาพนี้ไม่เห็นชอบด้วย ไม่ว่าอีกสภาพนี้จะได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วหรือไม่ ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน

การประชุมคณะกรรมการอิกร่วมกันต้องมีกรรมการของสภาพทั้งสองมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม และให้นำความในมาตรา ๑๓๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าวุฒิสภาพไม่ส่งร่างพระราชบัญญัติคืนไปยังสภาพผู้แทนราชภูมิภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๓๖ ให้ถือว่าวุฒิสภาพได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๔๕ ต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๓) เป็นดังนี้ “...ประกอบเป็นคณะกรรมการอิกร่วมกันเพื่อ พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น...” เพื่อให้เกิดความชัดเจน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๓๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๓๗ เมื่อวุฒิสภาพได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว

(๑) ถ้าเห็นชอบด้วยกับสภาพผู้แทนราชภูมิ ให้ดำเนินการต่อไปตาม มาตรา ๑๔๕

(๒) ถ้าไม่เห็นชอบด้วยกับสภาพผู้แทนราชภูมิ ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน และส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นคืนไปยังสภาพผู้แทนราชภูมิ

(๓) ถ้าแก้ไขเพิ่มเติม ให้ส่งร่างพระราชบัญญัติตามที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้น ไปยังสภาพผู้แทนราชภูมิ ถ้าสภาพผู้แทนราชภูมิเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๔๕ ถ้าเป็นกรณีอื่น ให้แต่ละสภาพตั้งบุคคลซึ่งเป็น หรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภานั้น ๆ มีจำนวนเท่ากัน ตามที่สภาพผู้แทนราชภูมิ กำหนด ประกอบเป็นคณะกรรมการอิกร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น และให้คณะกรรมการอิกร่วมกันรายงาน และเสนอร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการอิกร่วมกันได้พิจารณาแล้วต่อสภาพทั้งสอง ถ้าสภาพทั้งสองต่างเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการอิกร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๔๕ ถ้าสภาพได้สภาพนี้ไม่เห็นชอบด้วย ไม่ว่าอีกสภาพนี้จะได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นแล้วหรือไม่ ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน

การประชุมคณะกรรมการอิกร่วมกันต้องมีกรรมการของสภาพทั้งสองมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม และให้นำความในมาตรา ๑๓๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าวุฒิสภาพไม่ส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ไปยังสภาผู้แทนราษฎรภายในกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๓๖ ให้ถือว่าวุฒิสภาพได้ให้ความเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัตินี้ และให้ดำเนินการตามมาตรา ๑๔๕ ต่อไป”

มาตรา ๑๓๘

“มาตรา ๑๓๘ สภาผู้แทนราษฎรจะยกร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ตามมาตรา ๑๓๗ ขึ้น พิจารณาใหม่ได้เมื่อพ้นหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่

(๑) วันที่วุฒิสภาพส่งร่างพระราชบัญญัตินี้คืนไปยังสภาผู้แทนราษฎร สำหรับกรณีการยับยั้งตาม มาตรา ๑๓๗ (๒)

(๒) วันที่สภาพได้สภาพนี้ไม่เห็นชอบด้วย สำหรับกรณีการยับยั้งตามมาตรา ๑๓๗ (๓)

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าสภาพผู้แทนราษฎรลงมติยืนยันร่างที่ผ่านการพิจารณาจากสภาพ ผู้แทนราษฎร หรือร่างที่คณะกรรมการธิการร่วมกับพิจารณา ด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวน สมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาพผู้แทนราษฎรแล้ว ให้ถือว่าร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นอันได้รับความ เห็นชอบของรัฐสภา และให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๔๕

ภายใต้บังคับมาตรา ๑๔๓ วรรคสี่ ระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามวรรคหนึ่งให้ลดเหลือสิบวัน กรณีที่ร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้นั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับด้วยการเงิน”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๓๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๓๙

“มาตรา ๑๓๙ ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติโดยตามมาตรา ๑๓๗ คณะกรรมการต้องหรือ สมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรจะเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการ ของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ไม่ได้

ในกรณีที่สภาพผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาพเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณา้นั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้อง ยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาพผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภาพส่งร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือ คล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นอันตกไป”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๓๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๔๐

“มาตรา ๑๔๐ การจ่ายเงินแผ่นดิน จะกระทำได้เฉพาะที่ได้อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วย งบประมาณรายจ่าย กฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ หรือกฎหมายเกี่ยวกับด้วยการโอนงบประมาณ

กฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง หรือกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ เว้นแต่ในกรณีจะเป็นรีบด่วน จะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีเช่นว่านี้ ต้องดังงบประมาณรายจ่ายซึ่งใช้ในพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายหรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณถัดไป”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการสอบถามว่า มีการนิยามความว่า “เงินแผ่นดิน” ไว้หรือไม่

นายอัชพร จากรุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความว่า “เงินแผ่นดิน” จะมีการนิยามไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐที่จะร่างขึ้นในอนาคต

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบมาตรา ๑๔๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๔๑

“มาตรา ๑๔๑ งบประมาณรายจ่ายของแผ่นดินให้ทำเป็นพระราชบัญญัติ ถ้าพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณออกไม่ทันปีงบประมาณใหม่ ให้ใช้กฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีก่อนนั้นไปกลางก่อน

รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ กับการปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระของรัฐสภา ศาล องค์กรอิสระ และองค์กรอัยการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ ในกรณีที่เห็นว่างบประมาณที่ได้รับจัดสรรอาจไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ รัฐสภา ศาล องค์กรอิสระ หรือองค์กรอัยการจะยื่นคำขอแปรญัตติต่อกคณะกรรมการอธิการโดยตรงก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการสอบถามว่า ควรต้องเพิ่มคำว่า “ศาลรัฐธรรมนูญ” ในวรรคสอง ด้วยหรือไม่ เพื่อให้เกิดความชัดเจนไม่ต้องตีความ

นายอัชพร จากรุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ศาลรัฐธรรมนูญถือว่าเป็นศาล แต่ในร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้จัดให้ศาลรัฐธรรมนูญอยู่ในหมวด ๑๙ แยกออกจากศาลยุติธรรม หากบัญญัติคำว่า “ศาลรัฐธรรมนูญ” เพิ่มขึ้น อาจตีความได้ว่าศาลรัฐธรรมนูญไม่ใช่ศาล

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๔๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๔๒

“มาตรา ๑๔๒ ในการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องแสดงแหล่งที่มาและประมาณการรายได้ และผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการจ่ายเงินและความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาต่าง ๆ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการสอบถามว่า ในร่างมาตรา ๑๖๒ ใช้ความว่า “สอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ” ควรนำความดังกล่าวมาแก้ไขเพิ่มเติมในร่างมาตราหนึ่งหรือไม่

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๖๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๗๓

“มาตรา ๑๗๓ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สถาบันราชภัฏจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมาถึงสถาบันราชภัฏแทนราชภัฏ

ถ้าสถาบันราชภัฏพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาตามวรคหนึ่งให้ถือว่าสถาบันราชภัฏเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินี้ และให้เสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อวุฒิสภาเพื่อพิจารณา

ในการพิจารณาของวุฒิสภา วุฒิสภาจะต้องให้ความเห็นชอบหรือไม่ให้ความเห็นชอบ ภายในอีสิบวันนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินี้มาถึงวุฒิสภา โดยจะแก้ไขเพิ่มเติมได้ ฯ มีได้ ถ้าพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าวุฒิสภาเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีเช่นนี้และในกรณีที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ ให้ดำเนินการต่อไปตามมาตรา ๑๕๕

ถ้าวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ให้นำความในมาตรา ๑๓๔ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยให้สถาบันราชภัฏยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที

ระยะเวลาตามวรคหนึ่งและวรคสาม มิให้นับระยะเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาตามมาตรา ๑๕๕ วรคสาม รวมเข้าด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการสอบถามว่า เหตุใดความในวรคหนึ่งจึงเริ่มจากชื่อร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งแตกต่างจากความในวรคอื่นที่เริ่มจากสถาบันราชภัฏแทนราชภัฏ หรือวุฒิสภา ควรต้องแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกันหรือไม่

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างงบประมาณ ตั้งแต่ตั้งต่อไปนี้แจ้งว่า วรคหนึ่งต้องการเน้นว่าร่างพระราชบัญญัติได้ที่สถาบันราชภัฏต้องพิจารณา จึงมีลักษณะการเขียนแตกต่างจากการอื่น ๆ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๗๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๗๔

“มาตรา ๑๗๔ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย สามารถแก้ไขเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการมิได้แต่อาจแปรญัตติในทางลดหรือตัดถอนรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) เงินส่งใช้ดันเงินกู้

(๒) ดอกเบี้ยเงินกู้

(๓) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

ในการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือของคณะกรรมการการเงิน การเสนอ การประชุมติดต่อ การกระทำการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนได้เสียโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย จะกระทำมิได้

ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวาระสอง ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา และศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาในวันเดียวกัน ไม่ต้องรอวันถัดไป ในการนี้ที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวาระสอง ให้การเสนอ การประชุมติดต่อ การกระทำการใด ๆ ที่คุณธรรมและชอบเป็นสม雅สภานักวาระสอง ให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น แต่ในกรณีที่คุณธรรมและชอบเป็นผู้กระทำการหรืออนุมัติให้กระทำการ หรือรู้ว่ามีการกระทำการดังกล่าวแล้วแต่มิได้ส่งยังให้คุณธรรมและชอบเป็นผู้พิจารณา ให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่านมิได้อยู่ในที่ประชุมในขณะที่มีมติ และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบใช้เงินนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดซึ่งจัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามีการดำเนินการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวาระหนึ่งหรือวาระสอง ถ้าได้บันทึกข้อโต้แย้งไว้เป็นหนังสือหรือมีหนังสือแจ้งให้คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ ให้พ้นจากความรับผิดชอบ

การเรียกเงินคืนตามวาระสามหรือวาระสี่ ให้กระทำได้ภายใต้เงื่อนไขที่มีการจัดสรรงบประมาณนั้น

ในกรณีที่คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้รับแจ้งตามวาระสี่ ให้คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการสอบสวนเป็นทางลับโดยพลัน หากเห็นว่ากรณีมีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการต่อไปตามวาระสาม และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและศาลรัฐธรรมนูญหรือบุคคลใดจะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้แจ้งมิได้"

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- เสนอให้ตัดคำว่า “ของ” ในวาระสอง ออก ความที่แก้ไขแล้ว เป็นตั้งนี้ “...หรือช่วยคณะกรรมการอธิการ...
- มีการตั้งข้อสังเกตว่าในกรณีของรัฐมนตรี ควรให้รัฐมนตรีทำบันทึกข้อโต้แย้งไว้เป็นหนังสือด้วย เพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ในการประชุมคณะกรรมการจะมีการจัดทำรายงานการประชุมซึ่งจะมีรายละเอียดความเห็น ข้อโต้แย้ง และมติของคุณธรรมและชอบ ซึ่งสามารถนำรายงานการประชุมดังกล่าวมาใช้เป็นหลักฐานได้ จึงไม่จำเป็นต้องทำบันทึกข้อโต้แย้งอีก

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในการประชุมของคณะกรรมการมีบางกรณีที่เป็นการประชุมลับ ซึ่งอาจไม่มีรายงานการประชุมที่ใช้เป็นหลักฐานได้

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกเว้นบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ซึ่งแจ้งว่า ในการประชุมของคณะกรรมการรัฐมนตรีจะมีการจัดทำรายงานการประชุมซึ่งมีการบันทึกติดของคณะกรรมการรัฐมนตรีไว้ทุกรายการประชุมลับด้วย แต่จะเปิดเผยหรือไม่นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๔ ในการพิจารณา.r่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรจะแปรญัตติเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขเพิ่มเติมรายการหรือจำนวนในรายการใดได้แต่อ้างแปรญัตติในทางลดหรือตัดถอนรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายตามข้อผูกพันอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินส่งใช้ต้นเงินกู้
- (๒) ดอกเบี้ยเงินกู้
- (๓) เงินที่กำหนดให้จ่ายตามกฎหมาย

ในการพิจารณาของสภาพผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือชั้นคณะกรรมการอธิการ การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาพผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการมีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย จะกระทำมิได้

ในกรณีที่สมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา เห็นว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวาระสอง ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา และศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวาระสอง ให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าว เป็นอันสิ้นผล ถ้าผู้กระทำการดังกล่าวเป็นสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้กระทำการนั้นพ้นจากสมาชิกภาพนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้น แต่ในกรณีที่คณะกรรมการรัฐมนตรีเป็นผู้กระทำการหรืออนุมัติให้กระทำการ หรือรู้ว่ามีการกระทำการดังกล่าวแล้วแต่มิได้สั่งยับยั้ง ให้คณะกรรมการรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้อยู่ในที่ประชุมในขณะที่มีมติ และให้ผู้กระทำการดังกล่าวต้องรับผิดชอบใช้เงินนั้นคืนพร้อมด้วยดอกเบี้ย

เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดซึ่งจัดทำโครงการหรืออนุมัติหรือจัดสรรเงินงบประมาณโดยรู้ว่ามีการดำเนินการอันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวาระหนึ่งหรือวาระสอง ถ้าได้บันทึกขอตัวแล้วไว้เป็นหนังสือ หรือมีหนังสือแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบ ให้พ้นจากความรับผิด

การเรียกเงินคืนตามวาระสามหรือวาระสี่ ให้กระทำได้ภายใต้สิบปีนับแต่วันที่มีการจัดสรรงบประมาณนั้น

ในกรณีที่คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้รับแจ้งตามวาระสี่ ให้คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการสอบสวนเป็นทางลับโดยพลัน หากเห็นว่ากรณีมีมูล ให้เสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อดำเนินการต่อไปตามวาระสาม และไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและศาลรัฐธรรมนูญหรือบุคคลใดจะเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้แจ้งมิได้”

มาตรา ๑๔๕

“มาตรา ๑๔๕ ร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีอ่าวหัววันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินี้จากรัฐสภา ถ้าไม่มีกรณีต้องดำเนินการตามมาตรา ๑๔ ให้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายภายในยี่สิบวันนับแต่วันพ้นกำหนดเวลาดังกล่าว เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ร่างมาตรา ๑๔๕ มีความเกี่ยวเนื่องกับร่างมาตรา ๘๑ จึงเสนอขอการพิจารณาร่างมาตรา ๑๔๕

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติการพิจารณาร่างมาตรา ๑๔๕

มาตรา ๑๔๖

“มาตรา ๑๔๖ ร่างพระราชบัญญัติได้พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยและพระราชาท่านคืนมายังรัฐสภา หรือเมื่อพ้นแก้สิบวันแล้วมิได้พระราชาท่านคืนมา รัฐสภาจะต้องปรึกษาร่างพระราชบัญญัตินั้นใหม่ ถ้ารัฐสภาพมีมติยืนยันตามเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง เมื่อพระมหากษัตริย์มิได้ทรงลงพระปรมาภิไธยพระราชาท่านคืนมาภายในสามสิบวันให้นายกรัฐมนตรีนำพระราชบัญญัตินั้นประกาศในราชกิจจานุเบกษาใช้บังคับเป็นกฎหมายได้เมื่อหนึ่งว่าพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยแล้ว”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๔๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๔๗

“มาตรา ๑๔๗ ในกรณีที่อายุของสภาพผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาพผู้แทนราษฎร ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาพรับมิได้ให้ความเห็นชอบ หรือที่รัฐสภาพให้ความเห็นชอบแล้วแต่พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยหรือเมื่อพ้นแก้สิบวันแล้วมิได้พระราชาท่านคืนมา ให้เป็นอันตกไป

บรรดา.r่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม หรือร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาพรับมิได้ให้ความเห็นชอบที่ตกไปตามวรรคหนึ่ง ถ้าคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังการเลือกตั้งทั่วไปร้องขอต่อรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาพผู้แทนราษฎร หรืออุปัชฌายะ แล้วแต่กรณี พิจารณาต่อไป ถ้ารัฐสภาพเห็นชอบด้วยก็ให้รัฐสภาพผู้แทนราษฎร หรืออุปัชฌายะ แล้วแต่กรณี พิจารณาต่อไปได้ แต่คณะกรรมการที่ต้องร้องขอภายในหกสิบวันนับแต่วันเรียกประชุมรัฐสภาพครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๔๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๔๘

“มาตรา ๑๔๙ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติให้ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหาภักดิ์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๑๔๕ หรือมาตรา ๑๔๖

(๑) หากสมาชิกสภा�ผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภาร่วมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติตั้งกล่าว มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภा�ผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภาหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภานี้ได้รับความเห็นดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(๒) หากนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติตั้งกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นเข่นว่านั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภा�ผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติตั้งกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหาภักดิ์ทรงลงพระปรมาภิไธยมีได้

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่มิใช่กรณีตามวรรคสาม ให้ข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้น เป็นอันตกไป และให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการตามมาตรา ๑๔๕ หรือมาตรา ๑๔๖ แล้วแต่กรณี”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๔๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๔๙

“มาตรา ๑๔๙ ให้นำความในมาตรา ๑๔๙ มาใช้บังคับแก่ร่างข้อบังคับการประชุมสภा�ผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภा�ผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมิได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วยโดยอนุโ lum”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติม เป็นดังนี้ “...แต่ซึ่งมิได้ก่อนนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วยโดยอนุโ lum” เพื่อให้เกิดความชัดเจน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๔๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๔๙ ให้นำความในมาตรา ๑๔๙ มาใช้บังคับแก่ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ซึ่งมิได้ก่อนนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วยโดยอนุโลม”

มาตรา ๑๕๐

“มาตรา ๑๕๐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดเกี่ยวกับงานในหน้าที่โดยถูกเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาจักได้ ตามข้อบังคับการประชุมแห่งสภานั้น ๆ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดให้มีการตั้งกระทู้ถามด้วยวาจารโดยไม่ต้องแจ้งล่วงหน้าไว้ด้วย

รัฐมนตรียื่นมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้เมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๕๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕๑

“มาตรา ๑๕๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ

เมื่อได้มีการเสนอญัตติตามวาระหนึ่งแล้ว จะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ เว้นแต่จะมีการถอนญัตติหรือการลงมตินี้ไม่ได้คะแนนเสียงตามวาระสี่

เมื่อการอภิปรายทั่วไปสิ้นสุดลง โดยมิใช่ด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ การลงมติในกรณีเช่นนี้มิให้กระทำในวันเดียวกับวันที่การอภิปรายสิ้นสุดลง

มติไม่ไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

รัฐมนตรีคนใดพ้นจากตำแหน่งเดิมแต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่น ภายหลังจากวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวาระหนึ่ง หรือพ้นจากตำแหน่งเดิมไม่เกินเก้าสิบวันก่อนวันที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อตามวาระหนึ่ง แต่ยังคงเป็นรัฐมนตรีในตำแหน่งอื่น ให้รัฐมนตรีคนนั้นยังคงต้องถูกอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๕๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕๒

“มาตรา ๑๕๒ สมาชิกสภាឌatemราชภาราจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภាឌatemราชภารา จะเข้าชื่อกันเพื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะกรรมการรัฐมนตรี โดยไม่มีการลงมติ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๕๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕๓

“มาตรา ๑๕๓ สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภามี สิทธิเข้าชื่อขอเปิดอภิปรายทั่วไปในวุฒิสภา เพื่อให้คณะกรรมการรัฐมนตรีแต่งตั้งข้อเท็จจริงหรือซึ่งแจ้งปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินโดยไม่มีการลงมติ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๕๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕๔

“มาตรา ๑๕๔ การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๑ มาตรา ๑๕๒ หรือมาตรา ๑๕๓ แล้วแต่กรณี ให้กระทำได้ปัลหนึ่งครั้ง

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๑ ที่สืบสุดลงด้วยมติให้ผ่านระเบียบวาระเปิดอภิปรายนั้นไป”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการสอบถามว่า คำว่า “ปี” ในที่นี้ หมายถึงปีงบประมาณ หรือปีตามปฏิทิน

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ในการเรียนกฎหมายหากเป็นปีงบประมาณจะมีการระบุชัดเจนว่าเป็นปีงบประมาณ แต่หากใช้คำว่า “ปี” จะหมายถึงปีตามปฏิทิน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๕๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕๕

“มาตรา ๑๕๕ ในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยหรือเศรษฐกิจของประเทศไทยสมควรที่จะปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างรัฐสภาและคณะกรรมการรัฐมนตรี ผู้นำฝ่ายค้านในสภាឌatemราชภาราจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภาขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมรัฐสภาได้ ในกรณีนี้ ประธานรัฐสภาพต้องดำเนินการให้มีการประชุมภายใต้สิบหัวข้อแต่ละหัวข้อที่ได้รับการแจ้ง แต่รัฐสภาพจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายได้

การประชุมตามวรรคหนึ่งให้ประชุมลับ และคณะกรรมการรัฐมนตรีมีหน้าที่ต้องเข้าร่วมประชุมด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๕๕ โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา

“ส่วนที่ ๕

การประชุมร่วมกันของรัฐสภา”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการเห็นชอบข้อส่วนที่ ๕ การประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕๖

“มาตรา ๑๕๖ ในกรณีต่อไปนี้ ให้รัฐสภาประชุมร่วมกัน

(๑) การให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ตามมาตรา ๑๗

(๒) การปฏิญญาณตนของผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อรัฐสภาตามมาตรา ๑๘

(๓) การรับทราบการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดียรบากล่าวด้วยการสืบราชการสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช

๒๔๖๗ ตามมาตรา ๒๐

(๔) การรับทราบหรือให้ความเห็นชอบในการสืบราชการสมบัติตามมาตรา ๒๑

(๕) การให้ความเห็นชอบในการปิดสมัยประชุมตามมาตรา ๑๒๑

(๖) การเปิดประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๒๒

(๗) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๑๓๒

(๘) การปรึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือร่างพระราชบัญญัติใหม่ตามมาตรา

๑๔๖

(๙) การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๕๗

(๑๐) การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา ๑๕๕ และมาตรา ๑๖๕

(๑๑) การตราข้อบังคับการประชุมรัฐสภาตามมาตรา ๑๕๗

(๑๒) การแต่งน้อยเบยตามมาตรา ๑๖๒

(๑๓) การให้ความเห็นชอบในการประกาศงบประมาณตามมาตรา ๑๗๗

(๑๔) การรับฟังคำชี้แจงและการให้ความเห็นชอบหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘

(๑๕) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๕๖

(๑๖) กรณีอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๕๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕๗

“มาตรา ๑๕๗ ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภาให้ใช้ข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ในระหว่างที่ยังไม่มีข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรโดยอนุโลมไปพางก่อน

ในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้นำบทที่ใช้แก่สภาทั้งสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ในเรื่องการตั้งคณะกรรมการอธิการ กรรมการอธิการซึ่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นสมาชิกของแต่ละสภาจะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตรารាឳของจำนวนสมาชิกของแต่ละสภา”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๕๗ โดยไม่มีการแก้ไข

หมวด ๔ คณะกรรมการตุรี

“หมวด ๔

คณะกรรมการตุรี”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๔ คณะกรรมการตุรี โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕๘

“มาตรา ๑๕๘ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกินสามสิบห้าคน ประกอบเป็นคณะกรรมการตุรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินตามหลักความรับผิดชอบร่วมกัน

นายกรัฐมนตรีต้องแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งสภาพผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๑๕๘

ให้ประชานสภาพผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี

นายกรัฐมนตรีจะดำรงตำแหน่งร่วมกันแล้วเกินแปดปีได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการดำรงตำแหน่งติดต่อกันหรือไม่ แต่เมื่อครบระยะเวลาในระหว่างที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปหลังพ้นจากตำแหน่ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๕๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๕๙

“มาตรา ๑๕๙ ให้สภาพผู้แทนราษฎรพิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี จากบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐ และเป็นผู้มีเชื้ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พระราชบัญญัติการเมืองแจ้งไว้ตามมาตรา ๘๘ เนื่องจากบัญชีรายชื่อของพระราชบัญญัติการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาพผู้แทนราษฎร

การเสนอชื่อตามวาระคนี้ต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมด เท่าที่มีอยู่ของสภาพัฒนราษฎร์

มติของสภาพัฒนราษฎร์ที่เห็นชอบการแต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรี ต้องกระทำโดย การลงคะแนนโดยเปิดเผย และมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ สภาพัฒนราษฎร์”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หลักการในเรื่องการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรีในช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่านที่กำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลอาจมีความเกี่ยวโยงกับหลักการของร่างมาตรา ๑๕๙

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า หลักการในเรื่องการได้มาซึ่ง นายกรัฐมนตรีในช่วงระยะเวลาเปลี่ยนผ่านจะมีความเกี่ยวโยงกับร่างมาตราในบทเฉพาะกาลเท่านั้น ไม่กระทบต่อเนื้อหาในบทหลักของร่างรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๕๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๖๐

“มาตรา ๑๖๐ รัฐมนตรีต้อง

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าบริบูรณ์หรือเทียบเท่า
- (๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (๕) ไม่มีพอดีกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง
- (๖) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘๘
- (๗) ไม่เป็นผู้ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้ดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุด หรือมีการรอการลงโทษ เว้นแต่ใน ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท
- (๘) ไม่เป็นผู้เคยพ้นจากตำแหน่งพระเทศากรະนำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๙๖ หรือ มาตรา ๑๙๗ มาแล้วยังไม่ถึงสองปีนับถึงวันแต่งตั้ง

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๖๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๖๑

“มาตรา ๑๖๑ ก่อนเข้ารับหน้าที่ รัฐมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหาภัตtriย์ด้วยถ้อยคำ ดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้า จะจงรักภักดีต่อ พระมหาภัตtriย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

ในกรณีที่โปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมให้คณะรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่ไปพลาสก่อนที่จะถวายสัตย์ปฏิญาณ ให้คณะรัฐมนตรีนั้นดำเนินการตามมาตรา ๑๖๒ วรรคสองได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้คณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๔ (๑) พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่นับแต่วันที่ทรงโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมดังกล่าว”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ความในวรรคสองกำหนดให้คณะรัฐมนตรีสามารถดำเนินการตามมาตรา ๑๖๒ วรรคสองได้รวมถึงการแลงนโยบายด้วยหรือไม่
- ความว่า “(ซึ่งผู้ปฏิญาณ)” หมายความว่าผู้กล่าวจะต้องกล่าวคำนำหน้านามของตนเองด้วยใช่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้ที่ถวายสัตย์ปฏิญาณตามร่างมาตรา ๑๖๒ สามารถกล่าวคำนำหน้านามของตนเองได้

นายอัชพร จาเรจิตา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า คณะรัฐมนตรีตามวรรคสองจะมีอำนาจดำเนินการเฉพาะที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๑๖๒ วรรคสอง เท่านั้น และเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “...นับแต่วันที่ทรงโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมดังกล่าว”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๖๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๖๑ ก่อนเข้ารับหน้าที่ รัฐมนตรีต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้า (ซึ่งผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้า จะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชนทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ”

ในกรณีที่โปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมให้คณะรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่ไปพลาสก่อนที่จะถวายสัตย์ปฏิญาณ ให้คณะรัฐมนตรีนั้นดำเนินการตามมาตรา ๑๖๒ วรรคสองได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้คณะรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๖๔ (๑) พ้นจากการปฏิบัติหน้าที่นับแต่วันที่ทรงโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมดังกล่าว”

มาตรา ๑๖๒

“มาตรา ๑๖๒ คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแลงนโยบายต่อรัฐสภาซึ่งต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายแห่งรัฐ และยุทธศาสตร์ชาติ และต้องชี้แจงแหล่งที่มาของรายได้ที่จะนำมาใช้จ่ายในการดำเนินนโยบาย โดยไม่มีการลงมติความไว้วางใจ ทั้งนี้ ภายใต้สิบห้าวันนับแต่วันเข้ารับหน้าที่

ก่อนแลงนโยบายต่อรัฐสภาตามวาระหนึ่ง หากมีกรณีที่สำคัญและจำเป็นเร่งด่วนซึ่งหากปล่อยให้เนินช้าไปจะกระทบต่อประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีที่เข้ารับหน้าที่จะดำเนินการไปพลาสก่อนเพียงเท่าที่จำเป็นก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๖๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๖๓

“มาตรา ๑๖๓ รัฐมนตรียื่นมีสิทธิเข้าประชุมและแกลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภา แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนวันแต่เป็นการออกเสียงลงคะแนนในสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่รัฐมนตรีผู้นั้นเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย และให้นำเอกสารที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการสอบถามว่า เมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีแล้วจะทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดด้วยหรือไม่

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีได้โดยไม่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๖๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๖๔

“มาตรา ๑๖๔ ในการบริหารราชการแผ่นดิน คณะกรรมการต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่ได้แกลงไว้ต่อรัฐสภา และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ เปิดเผย และมีความรอบคอบและระมัดระวังในการดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศไทยและประชาชนส่วนรวม

(๒) รักษาภาระในการดำเนินกิจการที่เกี่ยวกับเงินแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยภาระเงินการคลังของรัฐอย่างเคร่งครัด

(๓) ยึดถือและปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

(๔) สร้างเสริมให้ทุกภาคส่วนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างเป็นธรรม ผาสุก และสามัคคีป้องคงกัน

รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของตน รวมทั้งต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อรัฐสภาในการกำหนดนโยบายและการดำเนินการตามนโยบายของคณะกรรมการต้อง

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๖๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๖๕

“มาตรา ๑๖๕ ในกรณีที่มีปัญหาสำคัญเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่คณะกรรมการต้องเห็นสมควรจะฟังความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรีจะแจ้งไปยังประธานรัฐสภาขอให้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาได้ ในกรณีเช่นว่านี้ รัฐสภาจะลงมติในปัญหาที่ภาระมาได้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๖๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๖๖

“มาตรา ๑๖๖ ในกรณีที่มีเหตุอันสมควร คณะกรรมการต้องขอให้มีการออกเสียงประชามติในเรื่องใด อันมิใช่เรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเรื่องที่เกี่ยวกับตัวบุคคลหรือคณะกรรมการบุคคลได้ด้วย ทั้งนี้ ตามที่ กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๖๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๖๗

“มาตรา ๑๖๗ รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๗๐

(๒) อายุสภาพผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาพผู้แทนราษฎร

(๓) คณะกรรมการถูกเลือกออก

(๔) พ้นจากตำแหน่งเพราเหตุตามมาตรา ๑๔๔

เมื่อรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่งตาม (๑) (๓) หรือ (๔) ให้ดำเนินการเพื่อให้มีคณะกรรมการริชื่นใหม่ตามมาตรา ๑๕๘ และมาตรา ๑๕๙”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๖๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๖๘

“มาตรา ๑๖๘ ให้คณะกรรมการต้องพ้นจากตำแหน่ง อยู่ปฎิบัติหน้าที่ต่อไป ภายใต้เงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๖๗ (๑) (๒) หรือ (๓) ให้อยู่ปฎิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่า คณะกรรมการต้องตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่ เว้นแต่ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๖๗ (๑) เพราเหตุขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๙ หรือมาตรา ๑๖๐ (๔) หรือ (๕) นายกรัฐมนตรีจะอยู่ปฎิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ได้

(๒) ในกรณีพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๖๗ (๔) คณะกรรมการต้องพ้นจากตำแหน่งจะอยู่ปฎิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการต้องอยู่ปฎิบัติหน้าที่ต่อไปไม่ได้ตาม (๒) หรือคณะกรรมการต้องอยู่ปฎิบัติหน้าที่ต่อไป ลากองทั้งคณะ และเป็นกรณีที่ไม่อาจดำเนินการตามมาตรา ๑๕๘ และมาตรา ๑๕๙ ได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด หรือ

ยังดำเนินการตามมาตรา ๑๕๘ และมาตรา ๑๕๙ ไม่แล้วเสร็จ ให้ปลัดกระทรวงปฏิบัติหน้าที่แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงนั้น ๆ เนื่องจากที่เป็นไปกลางก่อน โดยให้ปลัดกระทรวงคัดเลือกคนเองให้คนหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทนนายกรัฐมนตรี”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- เมื่อคณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งด้วยการลาออกจากหรือสภาพผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจแล้ว การกำหนดให้คณะรัฐมนตรีสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามร่างมาตรา ๑๖๘ อาจไม่เหมาะสม
- เมื่อสภาพผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐมนตรีแล้ว คณะรัฐมนตรีควรพ้นจากตำแหน่งในทันทีโดยให้ปลัดกระทรวงเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน เนื่องจากหากคณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจทำให้เกิดปัญหาได้
- การกำหนดให้คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งโดยไม่ต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามร่างมาตรา ๑๖๘ อาจทำให้เกิดปัญหาได้

นายอัชพร จาธุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า หลักการของรัฐธรรมนูญที่ผ่านมา กำหนดให้คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งด้วยการลาออก จะต้องอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีใหม่เข้ารับหน้าที่ ส่วนร่างรัฐธรรมนูญนี้กำหนดหลักการใหม่ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุเรื่องการทุจริต จะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ ส่วนการให้ปลัดกระทรวงทำหน้าที่แทนรัฐมนตรีอาจไม่ถูกต้อง และควรนำไปใช้ในกรณีฉุกเฉินเท่านั้น เนื่องจากปลัดกระทรวงไม่ควรมีอำนาจในการเสนอและอนุมัติเรื่องหรือโครงการของกระทรวงได้เอง

นายปรกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า เมื่อคณะรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุที่สภาพผู้แทนราษฎรมีมติไม่ไว้วางใจนั้น เป็นไปตามหลักการทั่วไปของรัฐธรรมนูญ ส่วนใน (๒) เป็นหลักการใหม่ที่กำหนดให้คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุทุจริตตามมาตรา ๑๖๗ (๔) ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๖๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๖๙

“มาตรา ๑๖๙ คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๖๗ (๒) และต้องปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามมาตรา ๑๖๘ ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

(๑) ไม่กระทำการอันมีผลเป็นการอนุมัติงานหรือโครงการ หรือมีผลเป็นการสร้างความผูกพันต่อคณะรัฐมนตรีชุดต่อไป เว้นแต่ที่กำหนดไว้แล้วในงบประมาณรายจ่ายประจำปี

(๒) ไม่แต่งตั้งหรือโยกย้ายข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ หรือพนักงานของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากการปฏิบัติหน้าที่หรือพ้นจากตำแหน่ง หรือให้ผู้อื่นมาปฏิบัติหน้าที่แทน เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน

(๓) ไม่กระทำการอันมีผลเป็นการอนุมัติให้ใช้จ่ายงบประมาณสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เว้นแต่จะได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อน

(๔) ไม่ใช้ทรัพยากรของรัฐหรือบุคลากรของรัฐเพื่อกระทำการใดอันอาจมีผลต่อการเลือกตั้ง และไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามตามระเบียบที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ความใน (๔) ควรกำหนดห้ามมิให้คณะรัฐมนตรีใช้อำนาจหรือกระทำการใดอันอาจมีผลต่อการเลือกสมาชิกวุฒิสภาด้วย

- ควรกำหนดรายละเอียดในเรื่องการห้ามคณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเข้าไปใช้อำนาจอันอาจมีผลต่อการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

นายอัชพร จาจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความใน (๔) เป็นการกำหนดห้ามคณะรัฐมนตรีกระทำการใดอันอาจมีผลต่อการเลือกตั้ง เนื่องจากบุคคลที่เป็นคณะรัฐมนตรีอาจใช้อำนาจตาม (๔) เพื่อประโยชน์ของตนเองในการเลือกตั้ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๖๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๗๐

“มาตรา ๑๗๐ ความเป็นรัฐมนตรีสื้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออกจาก

(๓) สภาพผู้แทนราษฎรมีเดิมไว้วางใจ

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๖๐

(๕) กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๘๖ หรือมาตรา ๑๘๗

(๖) มีพระบรมราชโองการให้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๗๑

นอกจากเหตุที่ทำให้ความเป็นรัฐมนตรีสื้นสุดลงเฉพาะตัวตามวรรคหนึ่งแล้ว ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสื้นสุดลงเมื่อครบกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๕๘ วรรคสี่ ด้วย

ให้นำความในมาตรา ๔๒ มาใช้บังคับแก่การสื้นสุดของความเป็นรัฐมนตรีตาม (๒) (๓) หรือ (๕) หรือวาระสอง โดยอนุโลม เพื่อประโยชน์แห่งการนี้ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๗๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๗๑

“มาตรา ๑๗๑ พระมหากษatriย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรีตามที่นายกรัฐมนตรีถวายคำแนะนำ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๗๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๗๒

“มาตรา ๑๗๒ ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศไทย ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ ธรรมชาติหรือภัยธรรมชาติที่ทรงตระหนาดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติได้

การตราพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉิน ที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

ในการประชุมรัฐสภาคราวต่อไป ให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภาเพื่อพิจารณา โดยไม่ซักข้า ถ้าอยู่น่องสมัยประชุมและการออกเสียงประชุมสามัญจะเป็นการซักข้า คณะรัฐมนตรี ต้องดำเนินการให้มีการเรียกประชุมรัฐสภาพรสมัยสามัญเพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด โดยเร็ว ถ้าสภาพผู้แทนราษฎรไม่อนุมัติ หรือสภาพผู้แทนราษฎรอนุมัติต่อวุฒิสภาพไม่อนุมัติและ สภาพผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติตัวยศแน่นเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ของสภาพผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบต่อการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้ พระราชกำหนดนั้น

หากพระราชกำหนดตามวรรคหนึ่งมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้ และพระราชกำหนดนั้นต้องตกไปตามวรรคสาม ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติม หรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่การไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผล

ถ้าสภาพผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาพอนุมัติพระราชกำหนดนั้น หรือถ้าวุฒิสภาพไม่อนุมัติและ สภาพผู้แทนราษฎรยืนยันการอนุมัติตัวยศแน่นเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของ สภาพผู้แทนราษฎร ให้พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนด ให้นายกรัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในกรณี ไม่อนุมัติ ให้มีผลตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การพิจารณาพระราชกำหนดของสภาพผู้แทนราษฎรและของวุฒิสภาพ และการยืนยันการอนุมัติ พระราชกำหนด จะต้องกระทำในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภานั้น ๆ ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๗๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๗๓

“มาตรา ๑๗๓ ก่อนที่สภาพผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาพจะได้ออนุมัติพระราชกำหนดได้ สมาชิกสภาพผู้แทน ราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาพจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาพ มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาพที่ตนเป็นสมาชิก ว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง และให้ประธานแห่งสภาพนั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายในสามวันนับแต่วันที่ ได้รับความเห็นเพื่อวินิจฉัย และให้ร้องการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญ

ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง และให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้ง คำวินิจฉัยนั้นไปยังประธานแห่งสภาพที่ส่งความเห็นนั้นมา

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ให้พระราชกำหนดนั้นไม่มีผลใช้บังคับมาแต่เดือน

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๗๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๗๔

“มาตรา ๑๗๔ ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับด้วยภาษีอากรหรือเงินตราซึ่งจะต้องได้รับการพิจารณาโดยด่วนและสับเพื่อรักษาประโยชน์ของแผ่นดิน พระมหากษัตริย์จะทรงตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติได้

ให้นำความในมาตรา ๑๗๒ วรรคสาม วรรคสี่ วรรคห้า วรรคหก และวรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่พระราชกำหนดที่ได้ตราขึ้นตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม แต่ถ้าเป็นการตราขึ้นในระหว่างสมัยประชุม จะต้องนำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรภายในสามวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๗๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๗๕

“มาตรา ๑๗๕ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ว่าด้วยพระราชอำนาจในการตราพระราชบัญญัติโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๗๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๗๖

“มาตรา ๑๗๖ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ว่าด้วยพระราชอำนาจในการประกาศใช้และเลิกใช้กฎหมายการศึกในกรณีที่มีความจำเป็นต้องประกาศใช้กฎหมายการศึกเฉพาะแห่งเป็นการรับด่วน เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารย้อมกระทำได้ตามกฎหมายว่าด้วยกฎหมายการศึก”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๗๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๗

“มาตรา ๑๗ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการประกาศสั่งการเมื่อได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

มติให้ความเห็นชอบของรัฐสภาต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘

“มาตรา ๑๘ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการกำหนดสือสัญญาสันติภาพ สัญญาสงบศึก และสัญญาอื่นกับนานาประเทศหรือกับองค์กรระหว่างประเทศ

หนังสือสัญญาใดเมื่อบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย หรือเขตพื้นที่นอกอาณาเขต ซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิบดีไทยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญารือตามกฎหมายระหว่างประเทศ หรือจะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา และหนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศไทยย่างกว้างขวาง ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ในกรณี รัฐสภาต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง หากรัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่ารัฐสภาพิจารณาให้ความเห็นชอบ

หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้าหรือการลงทุนของประเทศไทยย่างกว้างขวางตามวรรคสอง ได้แก่ หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี เขตคุกกรร่วม หรือการให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมดหรือบางส่วน หรือหนังสือสัญญาอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้มีกฎหมายกำหนดวิธีการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและได้รับการเยียวยาที่จำเป็นอันเกิดจากผลกระทบของการกำหนดสือสัญญาตามวรรคสามด้วย

เมื่อมีปัญหาว่าหนังสือสัญญาใดเป็นกรณีตามวรรคสองหรือวรรคสามหรือไม่ คณะกรรมการต้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยก็ได้ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙

“มาตรา ๑๙ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการพระราชทานอภัยโทษ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๗๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘๐

“มาตรา ๑๘๐ พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายทหารและฝ่ายพลเรือน ตำแหน่งปลัดกระทรวง อธิบดี และเทียบเท่า และทรงให้พันจากตำแหน่ง เว้นแต่กรณีที่พันจากตำแหน่งเพราะความตาย เกษียนอายุ หรือพันจากราชการเพราะถูกลงโทษ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๘๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘๑

“มาตรา ๑๘๑ ข้าราชการและพนักงานของรัฐซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีเชื้อข้าราชการการเมือง จะเป็นข้าราชการการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นได้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๘๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘๒

“มาตรา ๑๘๒ บทกฎหมาย พระราชทัตถเลขา และพระบรมราชโองการอันเกี่ยวกับราชการแผ่นดิน ต้องมีรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการเป็นผู้รับผิดชอบในการทั้งปวงบรรดาที่ได้รับสนองพระบรมราชโองการ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๘๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘๓

“มาตรา ๑๘๓ เงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นขององค์มนตรี ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานและรองประธานวุฒิสภา ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ให้กำหนดโดยพระราชนัดดาที่สูงสุด”

“สำหรับเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นขององค์มนตรีซึ่งพันจากตำแหน่ง ให้กำหนดโดยพระราชนัดดาที่สูงสุด”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๘๓ โดยไม่มีการแก้ไข

หมวด ๙ การขัดกันแห่งผลประโยชน์

“หมวด ๙

การขัดกันแห่งผลประโยชน์”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อหมวด ๙ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘๔

“มาตรา ๑๘๔ สมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้อง

(๑) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่ง สมาชิกสภาพห้องถันหรือผู้บริหารห้องถัน

(๒) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าว干ยการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญา กับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะ เป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็น คู่สัญญา ในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๓) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงาน ปกติ

(๔) ไม่กระทำการใด ๆ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการขัดขวางหรือแทรกแซง การใช้ สิทธิหรือเสรีภาพของหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนโดยมิชอบ

มาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงค์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมิให้ใช้บังคับในกรณีที่ สมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภารับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภาพ ผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภาร หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดินที่เกี่ยวกับกิจการ ของสภาก หรือกรรมการ ตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ

ให้นำ (๒) และ (๓) มาบังคับใช้แก่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรหรือสมาชิก วุฒิสภาก และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภานั้น ที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรหรือ สมาชิกวุฒิสภาก ให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๘๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘๕

“มาตรา ๑๘๕ สมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภากระทำการใด ๆ อันมีลักษณะที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) กระทำการในลักษณะที่ทำให้ตนมีส่วนร่วมในการใช้จ่ายเงินงบประมาณหรือให้ความเห็นชอบในการจัดทำโครงการใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่เป็นการดำเนินการในกิจการของรัฐสภา

(๓) การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง เลื่อนเงินเดือน หรือการให้พ้นจากตำแหน่งของข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมิใช่ข้าราชการการเมือง พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๘๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘๖

“มาตรา ๑๘๖ ให้นำความในมาตรา ๑๘๕ มาใช้บังคับแก่รัฐมนตรีด้วยโดยอนุโลม เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) การดำรงตำแหน่งหรือการดำเนินการที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่หรืออำนาจของรัฐมนตรี

(๒) การกระทำการหน้าที่และอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือตามนโยบายที่ได้แผลงต่อรัฐสภา หรือตามที่กฎหมายบัญญัติ

นอกจากกรณีตามวรคหนึ่ง รัฐมนตรีต้องไม่ใช้สถานะหรือตำแหน่งกระทำการใด ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองโดยมิชอบตามที่กำหนดในมาตรฐานทางจริยธรรม

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ความใน (๑) ความว่า “...เป็นหน้าที่หรืออำนาจของรัฐมนตรี” อาจไม่เหมาะสม เนื่องจากเป็นการแยกเรื่องหน้าที่และเรื่องอำนาจของรัฐมนตรี

- ควรกำหนดให้ร่างมาตรา ๑๘๖ มีหลักการหรือเนื้อหาเช่นเดียวกับมาตรา ๒๖๙ ของรัฐธรรมนูญ

๒๕๕๐

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ความใน (๑) เป็นเรื่องการดำรงตำแหน่งหรือการดำเนินการที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งควรแยกเรื่องหน้าที่และเรื่องการใช้อำนาจให้ชัดเจน

ส่วนใน (๒) ได้กำหนดให้มีความว่า “หรือตามนโยบายที่ได้ແດลงต่อรัฐสภา” เพื่อให้รัฐมนตรีสามารถกระทำการตามนโยบายที่ได้ແດลงต่อรัฐสภา จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดให้ร่างมาตรา ๑๙ มีเนื้อหาเช่นเดียวกับ มาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘

“มาตรา ๑๘ รัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คิงไวซ์ง ความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไปตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ และต้องไม่เป็นลูกจ้างของบุคคลใด

ในการนี้ที่รัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากการนี้ตามวรรคหนึ่งต่อไป ให้แจ้งประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้โอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าว ให้แก่นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

รัฐมนตรีจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคสองไม่ว่าในทางใด ๆ มีได้

มาตานี้ให้ใช้บังคับแก่คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของรัฐมนตรี และการถือหุ้นของรัฐมนตรีที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่นไม่ว่าโดยทางใด ๆ ด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๘ โดยไม่มีการแก้ไข

หมวด ๑๐ ศาล

“หมวด ๑๐

ศาล”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรนำบทบัญญัติในหมวดศาลทั้งหมดมาใช้บังคับกับศาลรัฐธรรมนูญ โดยอนุโลมด้วย

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า การจัดตั้งและเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญแตกต่างจากศาลอื่น จึงไม่สามารถนำบทบัญญัติในหมวดศาล ในร่างมาตรา ๑๙ และ ร่างมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับกับศาลรัฐธรรมนูญ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๑๐ ศาล โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

“ส่วนที่ ๑

บททั่วไป”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๑ บททั่วไป โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘๘

“มาตรา ๑๘๘ การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย และในพระบรมราชโองการฯ ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง”

ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสรภาพในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เป็นธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ร่างมาตรา ๒๔๕ ซึ่งเป็นเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอิสระใช้ความว่า “ปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ” แต่ก่อตัวกับร่างมาตรา ๑๘๘ ที่ใช้ความว่า “ปราศจากอคติทั้งปวง”

- การพิจารณาคดีของศาลจะต้องปราศจากอคติตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นของกระบวนการพิจารณาคดีของศาล

นายอัชพร จาธุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกเว้นบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การใช้ดุลพินิจเป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่โดยทั่วไป ซึ่งแตกต่างจากการใช้อำนาจของศาลที่จะต้อง พิจารณาพิพากษาคดีตามข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเท่านั้น

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๘๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘๙

“มาตรา ๑๘๙ บรรดาศาลมหัลัยจะตั้งขึ้นได้แต่โดยพระราชบัญญัติ

การตั้งศาลขึ้นใหม่หรือกำหนดวิธีพิจารณาเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งหรือที่มีข้อหาฐานใดฐานหนึ่งโดยเฉพาะแทนศาลที่มีตามกฎหมายสำหรับพิจารณาพิพากษาคดีนั้น ๆ จะกระทำมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๘๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙๐

“มาตรา ๑๙๐ พระมหาชนิคตริ์ทรงแต่งตั้งและให้ผู้พิพากษาและตุลาการพ้นจากตำแหน่ง แต่ในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความตายหรือเกณฑ์อายุหรือตามวาระ ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อ ทรงทราบ”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- เสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๙๐ เป็นดังนี้ "...แต่ในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความตาย หรือเกษียณอายุ หรือตามวาระ หรือพ้นจากการพระภู碌โถง ให้นำความ..."

- ผู้พิพากษาที่พ้นจากการพระภู碌โถงมีจำนวนพอสมควร การเพิ่มความว่า "หรือพ้นจากการพระภู碌โถง" ไว้ในร่างมาตรา ๑๙๐ จึงเหมาะสม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๙๐ เป็นดังนี้

"มาตรา ๑๙๐ พระมหาชัตติรย์ทรงแต่งตั้งและให้ผู้พิพากษาและตุลาการพ้นจากตำแหน่ง แต่ในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความตาย หรือเกษียณอายุ หรือตามวาระ หรือพ้นจากการพระภู碌โถง ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ"

มาตรา ๑๙๑

"มาตรา ๑๙๑ ก่อนเข้ารับหน้าที่ ผู้พิพากษาและตุลาการต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหาชัตติรย์ด้วยถ้อยคำ ดังต่อไปนี้

"ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า ข้าพระพุทธเจ้าจะจริงรักภักดีต่อพระมหาชัตติรย์ และจะปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมາภิไธยด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยปราศจากอคติทั้งปวง เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน และความสงบสุขแห่งราชอาณาจักร ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหาชัตติรย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกฎหมายทุกประการ"

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๙๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙๒

"มาตรา ๑๙๒ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร ให้พิจารณาในจังหวัดโดยคณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธาน ประธานศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกไม่เกินสี่คนตามที่กฎหมายบัญญัติ เป็นกรรมการ"

หลักเกณฑ์และวิธีการซื้อขายปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจระหว่างศาลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ"

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- การใช้ความว่า "หน้าที่และอำนาจระหว่างศาล" อาจไม่เหมาะสม เนื่องจากปัจจุบันมีกฎหมายว่าด้วยการวินิจฉัยซื้อขายอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลแล้ว

- ความว่า "หน้าที่และอำนาจระหว่างศาล" นั้น เพื่อให้คำนึงถึงหน้าที่ก่อนเรื่องอำนาจ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ร่างรัฐธรรมนูญกำหนดให้หน่วยงานต่างๆ ต้องให้ความสำคัญในเรื่องหน้าที่ก่อนเรื่องอำนาจ
มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๙๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙๓

“มาตรา ๑๙๓ ให้แต่ละศาล ยกเว้นศาลทหาร มีระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนเป็นการเฉพาะตามความเหมาะสม และมีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานของแต่ละศาล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ความว่า “ให้แต่ละศาล ยกเว้นศาลทหาร มีระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนเป็นการเฉพาะตามความเหมาะสม...” อาจทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนของศาลทหาร

- เสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๙๓ เป็นดังนี้ “ให้แต่ละศาล ยกเว้นศาลทหาร มีระบบเงินเดือน และค่าตอบแทนเป็นการเฉพาะตามความเหมาะสม และ ให้แต่ละศาล ยกเว้นศาลทหาร มีหน่วยงาน...”

- เสนอปรับปรุงร่างมาตรา ๑๙๓ ให้มีหลักการเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

- รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดเรื่องระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนของศาลให้เป็นไปตามกฎหมายของแต่ละศาล ส่วนกรณีของศาลทหารนั้น ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบก่อนที่จะปรับปรุงเนื้อหาที่เกี่ยวกับศาลทหาร

นายอัชพร จาธุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า กรณีของศาลทหารนั้น ควรประสานงานกับกองทัพต่างๆ ก่อนว่าควรกำหนดให้มีระบบเงินเดือนของศาลทหารเป็นการเฉพาะหรือไม่ เนื่องจากตุลาการศาลทหารยังคงเป็นข้าราชการทหาร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ “ให้แต่ละศาล ยกเว้นศาลทหาร มีราชบัณฑิตศึกษาด้วยตนเองเป็นหัวหน้าหน่วยงาน แห่งนั้น แต่ให้เป็นหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบ...” และเพิ่มความเป็นวรรคสอง ดังนี้ “ให้ศาลยติธรรมและศาลปกครองมีระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนเป็นการเฉพาะตามความเหมาะสม ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๙๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๙๓ ให้แต่ละศาล ยกเว้นศาลทหาร มีราชบัณฑิตศึกษาด้วยตนเองเป็นหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการที่มีความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานของแต่ละศาล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้ศาลยติธรรมและศาลปกครองมีระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนเป็นการเฉพาะตามความเหมาะสม ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ส่วนที่ ๒ ศาลยุติธรรม

“ส่วนที่ ๒

ศาลยุติธรรม”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อส่วนที่ ๒ ศาลยุติธรรม โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙๔

“มาตรา ๑๙๔ ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น

การจัดตั้ง วิธีพิจารณาคดี และการดำเนินงานของศาลยุติธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๙๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙๕

“มาตรา ๑๙๕ ให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา โดยองค์คณะผู้พิพากษาประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกานายหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคนแต่ไม่เกินเก้าคนตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยให้เลือกเป็นรายคดี

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

วิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

คำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกากล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา

การวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามารคส์ ให้ดำเนินการโดยองค์คณะของศาลฎีกาซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกานายหรือผู้พิพากษาอาวุโสซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาซึ่งไม่เคยพิจารณาคดีนั้นมาก่อน และได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนเก้าคน โดยให้เลือกเป็นรายคดี และเมื่อองค์คณะของศาลฎีกากดังกล่าวได้วินิจฉัยแล้ว ให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาให้ผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง หรือคำพิพากษานั้นมีผลให้ผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง ไม่ว่าจะมีการอุทธรณ์ตามวรรคสี่หรือไม่ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษา

หลักเกณฑ์และวิธีการอุทธรณ์ตามวรรคสี่ และการพิจารณาвинิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคห้า ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๙๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙๖

“มาตรา ๑๙๖ การบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับผู้พิพากษาศาลยุติธรรมต้องมีความเป็นอิสระ และดำเนินการโดยคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธาน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาลศาลมีคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตุลาการ บรรดาที่ได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการไม่เกินสองคน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๙๖ เป็นดังนี้ “...ในแต่ละชั้นศาลศาสตร์ทักษะแห่งที่ศึกษาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และผู้ทรงคุณวุฒิ...”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๑๙๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๙๖ การบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับผู้พิพากษาศาลยุติธรรมต้องมีความเป็นอิสระ และดำเนินการโดยคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ซึ่งประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธาน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นข้าราชการตุลาการในแต่ละชั้นศาลศาสตร์ทักษะแห่งที่ศึกษาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตุลาการ บรรดาที่ได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการไม่เกินสองคน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ส่วนที่ ๓ ศาลปกครอง

“ส่วนที่ ๓

ศาลปกครอง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๓ ศาลปกครอง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๙๗

“มาตรา ๑๙๗ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครองตามที่กฎหมายบัญญัติให้มีศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น

อำนาจศาลปกครองตามวรรคหนึ่ง ไม่ว่ามีการวินิจฉัยข้าดขององค์กรอิสระซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญขององค์กรอิสระนั้น ๆ

การจัดตั้ง วิธีพิจารณาคดี และการดำเนินงานของศาลปกครองให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอเพิ่มความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” สำหรับความในวรรคสองของมาตรา ๑๙๗ ไม่ได้บัญญัติให้มีศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ ซึ่งแตกต่างจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่บัญญัติว่า “ให้มีศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น และจะมีศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ด้วยก็ได้” ดังนั้น ควรเพิ่มบทบัญญัติให้มีศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ เพื่อช่วยลดจำนวนคดีที่จะเข้าสู่ศาลปกครองสูงสุด และจะทำให้การพิจารณาบทหวานคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า แม้จะมีการตั้งศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ก็ไม่มีหลักประกันใดที่จะสามารถลดจำนวนคดีที่จะเข้าสู่ศาลปกครองสูงสุดได้ ทั้งนี้ การพิจารณาวินิจฉัยคดีปกครองจำเป็นต้องมีความรวดเร็ว และต้องมีคำวินิจฉัยข้าดที่ชัดเจนแน่นอน หากต้องมีการพิจารณาคดีสามชั้นศาลอาจทำให้การบริหารราชการแผ่นดินขาดประสิทธิภาพได้ ดังนั้น วิธีแก้ไขปัญหาที่สำคัญ คือ ต้องพัฒนาศาลปกครองชั้นต้นให้มีความเชี่ยวชาญในการวินิจฉัยคดีปกครองมากยิ่งขึ้น เพื่อลดจำนวนคดีที่จะเข้าสู่ศาลปกครองสูงสุดต่อไป

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากศาลปกครองชั้นต้นยังไม่มีความเชี่ยวชาญในการวินิจฉัยคดีเพียงพอ และยังไม่มีการตั้งศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ ควรกำหนดวิธีพิจารณาคดีของศาลปกครองโดยเฉพาะ การนำคดีที่เข้าสู่ศาลปกครองสูงสุดให้เหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้มีจำนวนคดีเข้าสู่ศาลปกครองสูงสุดมากเกินไป และทำให้การพิจารณาคดีของศาลปกครองสูงสุดมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อไม่มีการตั้งศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ จำเป็นต้องกำหนดเรื่อง เขตอำนาจและวิธีพิจารณาคดีของศาลปกครองให้มีความชัดเจน ทั้งนี้ ศาลปกครองไทยนำหลักการพิจารณาคดีมาจากศาลปกครองของประเทศฝรั่งเศส แต่ไม่มีการปรับปรุงแก้ไขวิธีพิจารณาคดีเป็นระยะเวลานาน ทำให้กระบวนการพิจารณาคดีทางปกครองมีความล่าช้า และไม่สามารถอำนวยความสะดวกความยุติธรรมให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๑๙๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๑๙๗ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีปกครองอันเนื่องมาจากการใช้อำนาจทางปกครองตามกฎหมายหรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครองตาม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติให้มีศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น

อำนาจศาลปกครองตามวรรคหนึ่ง ไม่รวมถึงการวินิจฉัยข้อดขององค์กรอิสระซึ่งเป็นการใช้อำนาจโดยตรงตามรัฐธรรมนูญขององค์กรอิสระนั้น ๆ

การจัดตั้ง วิธีพิจารณาคดี และการดำเนินงานของศาลปกครองให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น”

มาตรา ๑๘๘

“มาตรา ๑๘๘ การบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับตุลาการศาลปกครองต้องมีความเป็นอิสระและดำเนินการโดยคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองซึ่งประกอบด้วยประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธาน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นตุลาการในศาลปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นตุลาการในศาลปกครองไม่เกินสองคน บรรดาที่ได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการศาลปกครองทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๘๘ โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๔ ศาลทหาร

“ส่วนที่ ๔

ศาลทหาร”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๔ ศาลทหาร โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๘๙

“มาตรา ๑๘๙ ศาลทหารมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลซึ่งอยู่ในอำนาจศาลทหารและคดีอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดตั้ง วิธีพิจารณาคดี และการดำเนินงานของศาลทหาร ตลอดจนการแต่งตั้งและการให้ตุลาการศาลทหารพ้นจากตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๑๘๙ โดยไม่มีการแก้ไข

หมวด ๑๑ ศาลรัฐธรรมนูญ

“หมวด ๑๑

ศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อหมวด ๑๑ ศาลรัฐธรรมนูญ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๐๐

“มาตรา ๒๐๐ ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสามคน

(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวรัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่น้อยกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่งไม่น้อยกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน

ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาตาม (๑) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี ก็ได้

การนับระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหาแล้วแต่กรณี ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองลงก็ได้ แต่จะลดลงเหลืออน้อยกว่าสองปีมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายอชพร จาจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกเว้นบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ประเด็นว่าศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลหรือไม่นั้น กรรมการแต่ละท่านยังมีความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน ดังนั้น เพื่อยืนยันหลักการว่าศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตุลาการหรือศาล เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งเป็นดังนี้ “ศาลรัฐธรรมนูญเป็นศาลซึ่งประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวนเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคล...”

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากเพิ่มความว่า “เป็นศาลซึ่ง” อาจเกิดการตีความได้ว่า ศาลอื่นที่ไม่ใช่ศาลรัฐธรรมนูญไม่ใช่ศาลในความหมายที่ว่าได้ นอกจากนั้น คำว่า “ศาลรัฐธรรมนูญ” มีความหมายซัดเจนว่ามีฐานะเป็นศาลประเภทหนึ่ง ไม่ใช่คณะกรรมการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสอบถามว่า ความในวรรคสาม ความว่า “...ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือ

วารคสองลงก์ได้ แต่จะลดลงเหลือน้อยกว่าสองปีมิได้” หมายความว่า คุณสมบัติการดำเนินงานตามที่ต้องการ ไม่สามารถบรรลุได้ จึงต้องลดลงเหลือเพียงสองปีไป

นายอัชพร จาเรจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ในกรณีที่คณะกรรมการสรรหาไม่สามารถสรรหาบุคคลที่มีคุณสมบัติการดำเนินงานตามที่ต้องการ ให้กรรมการสรรหาจะประกาศให้ทราบเป็นกรณี ๆ ไป

- มีกรรมการสอบถามว่า ผู้ดำเนินงานตามที่ต้องการ คือศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย หมายถึง บุคคลใด

- นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ โฆษกกรรมการ ชี้แจงว่า ผู้ดำเนินงานตามที่ต้องการ คือศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย หมายถึง ศาสตราจารย์ทางวิชาการของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ซึ่งต้องได้รับการโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมแต่งตั้ง ส่วนศาสตราจารย์พิเศษเป็นศาสตราจารย์ประเภทนี้ซึ่งไม่ได้เป็นศาสตราจารย์ทางวิชาการ โดยบางมหาวิทยาลัยแต่งตั้งจากผู้ที่ทำประโยชน์ให้กับมหาวิทยาลัย ส่วนจะมีการโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมแต่งตั้งหรือไม่ ต้องพิจารณาตามพระราชบัญญัติที่ให้อำนาจมหาวิทยาลัยนั้นๆ แต่งตั้งศาสตราจารย์พิเศษเป็นกรณีไป สำหรับศาสตราจารย์พิเศษเป็นตำแหน่งเฉพาะสำหรับบุคคลที่ทำวิจัย ซึ่งมหาวิทยาลัยจะมีหลักเกณฑ์การแต่งตั้งแตกต่างกันไป สำหรับความในร่างมาตรา ๒๐๐ หมายถึงเฉพาะศาสตราจารย์ทางวิชาการของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ไม่รวมถึงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษ ศาสตราจารย์กิตติคุณ หรือศาสตราจารย์

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ศาสตราจารย์ที่ได้รับการโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมแต่งตั้งเป็นตำแหน่งทางวิชาการในมหาวิทยาลัยสำหรับอาจารย์ประจำ ส่วนศาสตราจารย์พิเศษเป็นอาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัย ซึ่งความในร่างมาตรา ๒๐๐ หมายถึงศาสตราจารย์ที่เป็นอาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัย

- ความในร่างมาตรา ๑๘๘ ซึ่งเป็นบทที่ว่าไปของหมวด ๑๐ ศาล นำมานุโลมใช้กับศาลรัฐธรรมนูญ หรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ร่างมาตรา ๑๘๘ นำมานุโลมใช้กับศาลรัฐธรรมนูญด้วยความในวรคสามของร่างมาตรา ๒๑๐

นายอัชพร จาเรจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า บทที่ว่าไปที่บัญญัติไว้ในหมวด ๑๐ ศาล ไม่ได้นำมาใช้บังคับกับศาลรัฐธรรมนูญทุกมาตรา แต่บัญญัติให้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมเฉพาะบางเรื่องเท่านั้นตามความในวรคสามของร่างมาตรา ๒๑๐ ซึ่งจำเป็นต้องแยกหมวดศาลรัฐธรรมนูญออกจากหมวดศาล

- มีที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสอบถามว่า ผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์ กับศาสตราจารย์กิตติคุณ จำเป็นต้องดำเนินงานตามที่ต้องการมา ก่อนหรือไม่

นายธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ชี้แจงว่า ตามหลักเกณฑ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย บุคคลที่เป็นศาสตราจารย์ทางวิชาการของมหาวิทยาลัยและเกี้ยวนอยุรักษ์การ แต่ยังทำงานให้มหาวิทยาลัยโดยไม่ได้เป็นอาจารย์ประจำอย่างน้อยสามปีขึ้นไป สามารถห้ามได้ แต่ต้องห้ามไม่ได้เป็นศาสตราจารย์กิตติคุณ ซึ่งเป็นตำแหน่งที่ต้องได้รับการโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมแต่งตั้งเช่นกัน ซึ่งศาสตราจารย์กิตติคุณที่จะได้รับการสรรหาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ ต้องพิจารณาและดำเนินการตามที่ต้องการ แต่ต้องห้ามไม่ได้เป็นศาสตราจารย์ประจำ ดำเนินงานตามที่ต้องการ ให้ทราบด้วย สำหรับศาสตราจารย์เป็นบุคคลที่มีความรู้ความ

เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเพื่อมาถ่ายทอดความรู้แก่อาจารย์ประจำ โดยผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นศาสตรวิชานะจะดำเนินการตามที่มีอำนาจหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้ง

นายชาติชาย ณ เชียงใหม่ โขไซกรรมการ ซึ่งแจ้งว่า บุคคลที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามความในร่างมาตรา ๒๐๐ ได้ต้องดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ประจำในขณะที่มีการสรรหา ซึ่งหมายถึงยังคงรับราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำอยู่

นายอัชพร จาธุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการยกเว้นบทบัญญัติรัฐธรรมนูญกล่าวว่า เดิมมีความเข้าใจว่าบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามความในร่างมาตรา ๒๐๐ ต้องดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในขณะที่มีการสรรหา แต่ภายหลังมีความเห็นว่าควรเปิดโอกาสให้ผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ที่เกษียนอายุราชการมีสิทธิได้รับการสรรหาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้ด้วย จึงเพิ่มความว่า “และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์” ตามความใน (๓) และ (๔) ของร่างมาตรา ๒๐๐ ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๒๐๐ (๓) และ (๔) เป็นดังนี้

“(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้ว เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชาศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้ว เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๐๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐๐ ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้ว ไม่น้อยกว่าสามปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสามคน

(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการศาลปกครองสูงสุดมาแล้ว ไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวนสองคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้ว เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชาศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้ดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้ว เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์ จำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการสรรหาจากผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน

ในกรณีไม่อาจเลือกผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาตาม (๑) ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จะเลือกบุคคลจากผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาในศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี ก็ได้

การนับระยะเวลาตามวาระหนึ่ง ให้นับถึงวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับการสรรหา แล้วแต่กรณี ในกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะกรรมการสรรหาจะประกาศลดระยะเวลาตามวาระหนึ่งหรือ วาระสองลงกีด้วย แต่จะลดลงเหลืออน้อยกว่าสองปีได้”

มาตรา ๒๐๑

“มาตรา ๒๐๑ นอกจากคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๐ แล้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่ถึงหกสิบแปดปีในวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับ การสรรหา

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

(๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

(๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในมาตรา ๒๐๐ เป็นเรื่องของที่มาและคุณวุฒิในการเป็นตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญไม่ใช่เรื่องของคุณสมบัติ เสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐๑ ให้ตอกย้ำว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องมี คุณสมบัติดังต่อไปนี้ด้วย”

มาตรา ๒๐๒

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๒๐๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐๑ ให้ตอกย้ำว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องมี คุณสมบัติดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่ถึงหกสิบแปดปีในวันที่ได้รับการคัดเลือกหรือวันสมัครเข้ารับ การสรรหา

(๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

(๔) มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

(๕) มีสุขภาพที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

มาตรา ๒๐๓

“มาตรา ๒๐๒ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญหรือในองค์กรอิสระใด

(๒) ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๓ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๑๐) (๑๑) หรือ (๑๔)

(๓) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดย ประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๔) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือสมาชิก สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๕) เป็นหรือเคยเป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของพระการเมืองในระยะสิบปีก่อนเข้ารับการคัดเลือกหรือสรรหา

(๖) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๗) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๘) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งได้ในห้างหุ้นส่วนบริษัท หรือองค์กรที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๙) เป็นผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ

(๑๐) มีพฤติกรรมอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ความใน (๒) ที่ถูกต้องควรแก้ไข เป็นดังนี้ “ลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๓๔ (๑) (๒) (๓) (๔)

(๕) (๖) (๗) (๘) (๑๐) (๑๑) หรือ (๑๙)”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ความใน (๒) ต้องมีการพิจารณาอนุมัติราษฎรในอย่างละเอียดอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ ควรรอการพิจารณาความใน (๒) ไว้ก่อน และฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจะรับไปดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเพื่อเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาต่อไป

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความใน (๑) ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่า “เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการในศาลรัฐธรรมนูญหรือในองค์กรอิสระใด” เพื่อไม่ให้เป็นการตัดสิทธิบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลรัฐธรรมนูญเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญโดยตรง

- เหตุที่บัญญัติความใน (๑) ว่า “เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญหรือในองค์กรอิสระใด” เพื่อป้องกันมิให้บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระอาศัยความได้เปรียบจาก การปฏิบัติหน้าที่ภายใต้ในองค์กรดังกล่าวมาเป็นประโยชน์ในการได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ความใน (๑) มีหลักการว่า หากบุคคลใดเคยดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญหรือในองค์กรอิสระใดแล้ว ไม่สามารถดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญหรือในองค์กรอิสระอื่นได้อีก ไม่ได้มีความมุ่งหมายที่จะตัดสิทธิบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระแต่อย่างใด

- มีกรรมการสอบถามว่า ความว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ” หมายความถึงกรรมการในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ หรือไม่

- ความว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ” หากตีความตามตัวอักษรหมายถึงผู้ดำรงตำแหน่งไม่ว่าตำแหน่งใด ๆ ในองค์กรอิสระ แต่หากพิจารณาตามเจตนาหมายของการบัญญัติกฎหมายอาจมีความหมายที่แตกต่างกัน

- ควรบัญญัติแยกเรื่องผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระให้ชัดเจน ตัวอย่างเช่น ควรกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใช้มาตรฐานทางจริยธรรมเดียวกันกับศาลยุติธรรม ไม่ใช่ให้ใช้มาตรฐานจริยธรรมร่วมกับผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความใน (๑) มีหลักการว่าหากบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลรัฐธรรมนูญ หรือในองค์กรอิสระมีคุณสมบัติครบถ้วนที่จะเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ก็ไม่ตัดสิทธิที่จะได้รับการคัดเลือกหรือสรรหาเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรบัญญัติความใน (๑) ให้ชัดเจนว่า “เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือกรรมการในองค์กรอิสระใด”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธนุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ในหมวดองค์กรอิสระจะบัญญัติถ้อยคำที่ใช้ร่วมกันว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑) เป็นดังนี้ “เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระใด

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติออกพิจารณาร่างมาตรา ๒๐๓ ไว้ก่อน

มาตรา ๒๐๓

“มาตรา ๒๐๓ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย

- (๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ
- (๒) ประธานสภาพัฒนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาพัฒนราษฎร เป็นกรรมการ
- (๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๔) บุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๑ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๒ และไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญหรือในองค์กรอิสระใด และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ใด ๆ ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระใด องค์กรลงทะเบียนคน เป็นกรรมการ

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือกรรมการสรรหาตาม (๔) มีไม่ครบไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

ให้สำนักงานเลขานุการวุฒิสภาพปฎิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัคร ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการสรรหา ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

ในการสรรหา ให้คณะกรรมการสรรหารายการหรือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูง มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม โดยยกจาก การประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาสรรหาจากบุคคลที่มีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วย แต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยตามความในร่างมาตรา ๒๐๐ เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาจะเป็นผู้วินิจฉัย

- ความใน (๔) ความว่า “บุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๑ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๒ และไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญหรือในองค์กรอิสระใด และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ด้วย ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระใด องค์กรลงทะเบียนคนเป็นกรรมการ” เป็นข้อความที่มีหลักการเดียวกันกับความใน (๑) ของร่างมาตรา ๒๐๓ ซึ่งเป็นการตัดสิทธิบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลรัฐธรรมนูญหรือในองค์กรอิสระที่จะได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธนุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ความใน (๔) ความว่า “...และไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในศาลรัฐธรรมนูญหรือในองค์กรอิสระใด และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ด้วย ...” เป็นความที่บัญญัติหลักการไว้ใน (๑) ของร่างมาตรา ๒๐๓ แล้ว ควรตัดความดังกล่าวออก

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๔) เป็นดังนี้ “บุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๑ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๒ แห่งไข้เขียนหนังสือเชิญตัวแทนที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระใด องค์กรลงทะเบียนคนเป็นกรรมการ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๒๐๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐๓ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหา ซึ่งประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลฎีกา เป็นประธานกรรมการ

(๒) ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร เป็นกรรมการ

(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการ

(๔) บุคคลซึ่งองค์กรอิสระแต่งตั้งจากผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๑ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๒ แห่งไข้เขียนหนังสือเชิญตัวแทนที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระใด และไม่เคยปฏิบัติหน้าที่ด้วย ในศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอิสระใด องค์กรลงทะเบียนคนเป็นกรรมการ

ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสรรหาตาม (๒) หรือกรรมการสรรหาตาม (๔) มีมติครบที่ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้คณะกรรมการสรรหาระบกโภด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่

ให้สำนักงานเลขานุการวุฒิสภาพปฏิบัติหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการสรรหา

ให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัคร ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการสรรหาให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

ในการสรรหา ให้คณะกรรมการสรรหาราบริการหรือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูง มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่ และมีพฤติกรรมทางจริยธรรมเป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม โดยนอกจาก การประกาศรับสมัครแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาสรรหาจากบุคคลที่มีความเหมาะสมทั่วไปได้ด้วย แต่ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลนั้น”

มาตรา ๒๐๕

“มาตรา ๒๐๕ ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือสรรหาเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่วุฒิสภามีให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกรายได้ ให้ดำเนินการสรรหา หรือคัดเลือกบุคคลใหม่แทนผู้นั้น และเสนอต่อวุฒิสภารเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป

เมื่อผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภารแล้ว ให้เลือกกันเองให้คนหนึ่ง เป็นประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภารทราบ

ให้ประธานวุฒิสภารลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ความในวรรคหนึ่งบัญญัติว่า “ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือสรรหา” แต่ความในวรรคสองและ วรรคสามบัญญัติว่า “ผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือก” ควรแก้ไขให้ข้อความสอดคล้องกัน

- ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่าบุคคลใดจะเป็นผู้นำความกราบบังคมทูลเสนอรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือก หรือสรรหาเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรา ๒๐๕ บัญญัติ หลักการเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ โดยเมื่อผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกได้รับความเห็นชอบจาก วุฒิสภารแล้ว ให้เลือกกันเองเป็นประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภารทราบ และให้ประธานวุฒิสภารลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งต่อไป ดังนั้น ประธานวุฒิสภาก็จะเป็นผู้นำ ความกราบบังคมทูลเสนอรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกหรือสรรหาเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในวรรคสามควรแก้ไข เป็นดังนี้ “เมื่อผู้ได้รับการสรรหาหรือ คัดเลือกได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภารแล้ว ให้เลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภารทราบ” เพื่อให้สอดคล้องกับความในวรรคสี่

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขร่างมาตรา ๒๐๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐๕ ผู้ได้รับการคัดเลือกหรือสรรหาเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ต้องได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่วุฒิสภามีให้ความเห็นชอบผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกรายได้ ให้ดำเนินการสรรหา หรือคัดเลือกบุคคลใหม่แทนผู้นั้น และเสนอต่อวุฒิสภารเพื่อให้ความเห็นชอบต่อไป

เมื่อผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภารแล้ว ให้เลือกกันเองให้คนหนึ่ง เป็นประธานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภารทราบ

ให้ประธานวุฒิสภารลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ”

มาตรา ๒๐๕

“มาตรา ๒๐๕ ผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยที่ยังไม่ได้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๐๒ (๖) (๗) หรือ (๙) หรือยังประกอบวิชาชีพตาม (๙) อยู่ ต้องแสดงหลักฐานว่าได้ลาออกจากหรือเลิกประกอบวิชาชีพตามมาตรา ๒๐๒ (๖) (๗) (๙) หรือ (๙) แล้ว ต่อประธานาธิบดี ภายในเวลาที่ประธานาธิบดีกำหนด ซึ่งต้องเป็นเวลา ก่อนที่ประธานาธิบดีจะนำความกราบบังคมทูลเพื่อแต่งตั้งตามมาตรา ๒๐๕ วรรคสี่ ในกรณีที่ไม่แสดงหลักฐานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าผู้นั้นสละสิทธิ์และให้ดำเนินการคัดเลือกหรือสรรหาใหม่”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๐๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๐๖

“มาตรา ๒๐๖ ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๒๐๕ ถ้ามีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหกคน ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญแล้วแจ้งผลให้ประธานาธิบดีโดยไม่ต้องรอให้ได้ผู้ได้รับความเห็นชอบครบเก้าคน และเมื่อประธานาธิบดีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่ได้โดยให้ถือว่าศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่มีอยู่”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสอบถามว่า ในทางปฏิบัติ ประธานาธิบดีจะลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญก่อนที่จะนำความกราบบังคมทูลเพื่อแต่งตั้งต่อไป นอกจากนั้น เดิมตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะปฏิบัติหน้าที่ได้ ต้องมีการถวายสัตย์ปฏิญาณก่อน แต่ร่างรัฐธรรมนูญนี้หากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้รับการโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว แต่ยังไม่ได้ถวายสัตย์ปฏิญาณจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า มีการบัญญัติหลักการไว้ในร่างมาตรา ๒๕ ว่า ในระหว่างที่ยังไม่ได้ถวายสัตย์ปฏิญาณ ให้ผู้ซึ่งต้องถวายสัตย์ปฏิญาณปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนได้

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๐๖ เป็นดังนี้ “ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๒๐๕ ถ้ามีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหกคน ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญแล้วแจ้งผลให้ประธานาธิบดีโดยไม่ต้องรอให้ได้ผู้ได้รับความเห็นชอบครบเก้าคน และเมื่อ ประธานาธิบดีได้โปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่ได้โดยให้ถือว่าศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่มีอยู่”

ประธานกรรมการกล่าวว่า เพื่อให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการนั้นพิจารณา และทำคำวินิจฉัยได้ องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าเจ็ดคนตามความในร่างมาตรา ๒๑๑ และเพื่อให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ได้รับการโปรดเกล้าฯ โปรดกระหม่อมแต่งตั้งแล้ว แต่ยังไม่ได้ถวายสัตย์ปฏิญาณ สามารถปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนได้ เสนอแก้ไข

เพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๐๖ เป็นดังนี้ “ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๒๐๕ ถ้ามีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ทั้งคณ ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบเลือกกันเองให้คณหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาพารบโดยไม่ต้องรอให้ได้ผู้ได้รับความเห็นชอบครบเก้าคณ และเมื่อ ปัจจุบันนี้มีสภาระนักขัตติยชนชั้นพระราชนคราชได้โปรดเกล้าฯฯ ประหม่อ มติแต่งตั้งแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป พลงก่อนได้โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่มีอยู่”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๐๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐๖ ใน การพิจารณาให้ความเห็นชอบตามมาตรา ๒๐๕ ถ้ามีผู้ได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่า ทั้งคณ ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบเลือกกันเองให้คณหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาพารบโดยไม่ต้องรอให้ได้ผู้ได้รับความเห็นชอบครบเก้าคณ และเมื่อ ปัจจุบันนี้มีสภาระนักขัตติยชนชั้นพระราชนคราชได้โปรดเกล้าฯฯ ประหม่อ มติแต่งตั้งแล้ว ให้ศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป พลงก่อนได้โดยในระหว่างนั้นให้ถือว่าศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่มีอยู่”

มาตรา ๒๐๗

“มาตรา ๒๐๗ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๐๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๐๘

“มาตรา ๒๐๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๑ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๗

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) มีอายุครบเจ็บสิบห้าปี

(๕) ศาลรัฐธรรมนูญมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เพราะเหตุฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๖) พ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุตามมาตรา ๒๓๖ วรรคสาม

ประธานศาลรัฐธรรมนูญซึ่งลาออกจากตำแหน่ง ให้พ้นจากตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วย

ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใหม่แทน

ในกรณีที่มีปัญหาว่าดุลการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตาม (๑) หรือ (๓) หรือไม่ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๒๐๓ เป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

การร้องขอ ผู้มีสิทธิร้องขอ การพิจารณา และการวินิจฉัยตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัตไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๐๘ (๑) เป็นดังนี้ “(๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๒ และมาตรา ๒๐๓ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๗๙/๒๐๒” และเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๐๘ (๖) เป็นดังนี้ “(๖) พ้นจากตำแหน่งเพราเดตตามมาตรา ๙๗๙/๒๓๕ วรรคสาม”

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากความใน (๑) กำหนดเรื่องการขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๐ ไว้ด้วย อาจทำให้ศาสตราจารย์ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ต้องพ้นจากตำแหน่งทางราชการ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๐๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ดุลการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๓ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๙๗๙/๒๐๒

(๒) ตาย

(๓) ลาออกจาก

(๔) มีอายุครบเจ็บสิบห้าปี

(๕) ศาลรัฐธรรมนูญมีมติให้พ้นจากตำแหน่งด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ เพราะเหตุฝ่ายนี้หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๖) พ้นจากตำแหน่งเพราเดตตามมาตรา ๙๗๙/๒๓๕ วรรคสาม

ประธานศาลรัฐธรรมนูญซึ่งลาออกจากตำแหน่ง ให้พ้นจากตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วย

ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่พ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญใหม่แทน

ในกรณีที่มีปัญหาว่าดุลการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดพ้นจากตำแหน่งตาม (๑) หรือ (๓) หรือไม่ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๒๐๓ เป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของคณะกรรมการสรรหาให้เป็นที่สุด

การร้องขอ ผู้มีสิทธิร้องขอ การพิจารณา และการวินิจฉัยตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่บัญญัตไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”

มาตรา ๒๐๙

“มาตรา ๒๐๙ ในระหว่างที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับ กรณีมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึงหกคน”

ประเด็นการพิจารณา

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๐๙ วรรคสอง เป็นดังนี้ “บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับ กรณีมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึงห้าเจ็ดคน”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๐๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๐๙ ในระหว่างที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้

บทบัญญัติตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับ กรณีมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึงห้าเจ็ดคน”

มาตรา ๒๑๐

“มาตรา ๒๑๐ ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย
- (๒) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภากู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะกรรมการนิติ หรือองค์กรอิสระ

(๓) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้วให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ให้นำมาตรา ๑๘๘ มาตรา ๑๘๐ มาตรา ๑๘๑ และมาตรา ๑๘๓ มาใช้บังคับแก่ศาลรัฐธรรมนูญ ด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๑๐ วรรคสาม เป็นดังนี้ “ให้นำความในมาตรา ๑๘๘ มาตรา ๑๘๐ มาตรา ๑๘๑ และมาตรา ๑๘๓ มาใช้บังคับแก่ศาลรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๐๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๑๐ ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือร่างกฎหมาย
- (๒) พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของสภากู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา คณะกรรมการนิติ หรือองค์กรอิสระ

(๓) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

การยื่นคำร้องและเงื่อนไขการยื่นคำร้อง การพิจารณาวินิจฉัย การทำคำวินิจฉัย และการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้วให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ให้นำความในมาตรา ๑๙๘ มาตรา ๑๙๐ มาตรา ๑๙๑ และมาตรา ๑๙๓ มาใช้บังคับแก่
ศาลรัฐธรรมนูญด้วยโดยอนุโลม”

มาตรา ๒๑๑

“มาตรา ๒๑๑ องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย
ต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าเจ็ดคน

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องได้ไว้พิจารณาแล้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดจะปฏิเสธไม่วินิจฉัย
โดยอ้างว่าเรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญมิได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และหน่วยงาน
ของรัฐ”

ประเด็นการพิจารณา

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๑๑
วรรคสี่ เป็นดังนี้ “คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล
องค์กรอิสระ และหน่วยงานของรัฐ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๑๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๑๑ องค์คณะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย
ต้องประกอบด้วยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่น้อยกว่าเจ็ดคน

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่รัฐธรรมนูญจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องได้ไว้พิจารณาแล้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ใดจะปฏิเสธไม่วินิจฉัย
โดยอ้างว่าเรื่องนั้นไม่อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญมิได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นเด็ดขาด มีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์กรอิสระ
และหน่วยงานของรัฐ”

มาตรา ๒๑๒

“มาตรา ๒๑๒ ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือ
คุณว่าต้องได้แก้ไขเพิ่มเติมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยมาตรา ๕ และยังไม่มีคำวินิจฉัยของ
ศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเข่นว่านั้นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย
ในระหว่างนั้น ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว จนกว่า
จะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำตัดสินของคุณว่าต้องได้แก้ไขเพิ่มเติมตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นสาระอันควรได้รับ
การวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะมีรับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณา ก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว
เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำการผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
ที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา ๕ นั้นเป็นผู้ไม่เคยกระทำการผิดดังกล่าว หรือ
ถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายได้ ๆ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๑๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๑๓

“มาตรา ๒๑๓ บุคคลซึ่งถูกกล่าวหาโดยสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๑๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๑๔

“มาตรา ๒๑๔ ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม และมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมด ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม เช่นเดียวกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ทำหน้าที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นการชั่วคราว โดยให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งได้จันกว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ตนดำรงตำแหน่งแทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๑๔ เป็นดังนี้ “มาตรา ๒๑๔ ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม และมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งที่ชื่อชักขันธุสากกาศสัชาระนุษฐ์ทั้งหมด เจ็ดคน ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม เช่นเดียวกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๐๐ (๑) หรือ (๒) ทำหน้าที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นการชั่วคราว โดยให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งได้จันกว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ตนดำรงตำแหน่งแทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ความในมาตรานี้มีประเด็นที่ต้องพิจารณาสองประดิ่น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง เนื่องจากความในร่างมาตรา ๒๑๑ กำหนดว่าองค์คณะในการนั่งพิจารณาและทำคำวินิจฉัยต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๑๔ ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม และมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่งที่ชื่อชักขันธุสากกาศสัชาระนุษฐ์ทั้งหมด เจ็ดคน ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและ

ไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นการชั่วคราว โดยให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งได้จัดกว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ตนดำรงตำแหน่งแทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน

ประเด็นที่สอง ผู้ที่เข้ามาปฏิบัติหน้าที่แทนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามความในร่างมาตรฐานี้ต้องได้รับการแต่งตั้ง และต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหาภักดิ์ตรียหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่แทนตามความในร่างมาตรฐานี้เมื่อต้องได้รับการแต่งตั้ง เพราะเป็นการเข้ามาทำหน้าที่แทนเท่านั้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในร่างมาตรฐานี้มีการใช้ความว่า “ที่ตนดำรงตำแหน่งแทน” จึงอาจทำให้เห็นว่าเป็นเรื่องของการเข้ามาดำรงตำแหน่งแทน

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรคหนึ่งของมาตรา ๒๑๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๑๔ ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม และมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึงที่หนึ่งชั่วหนาที่สักทากาสรัฐธรรมนูญ ทั้งหมด เจ็ดคน ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นการชั่วคราว โดยให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่ง ทำหน้าที่ในฐานะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้จัดกว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ตน ทำหน้าที่ แทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๑๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๑๔ ในกรณีที่ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม และมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่ไม่ถึงที่หนึ่งชั่วหนาที่สักทากาสรัฐธรรมนูญ ทั้งหมด เจ็ดคน ให้ประธานศาลฎีกาและประธานศาลปกครองสูงสุดร่วมกันแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเป็นการชั่วคราว โดยให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่ง ทำหน้าที่ในฐานะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญได้จัดกว่าตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ตน ทำหน้าที่ แทนจะปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือจนกว่าจะมีการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทน”

หมวด ๑๒ องค์กรอิสระ

“หมวด ๑๒

องค์กรอิสระ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๑๒ องค์กรอิสระ โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

“ส่วนที่ ๑

บททั่วไป”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบซึ่งส่วนที่ ๑ บททั่วไป โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๑๕

“มาตรา ๒๑๕ องค์กรอิสระเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นให้มีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตาม
รัฐธรรมนูญและกฎหมาย

การปฏิบัติหน้าที่และการใช้อำนาจขององค์กรอิสระต้องเป็นไปโดยสุจริต เที่ยงธรรม กล้าหาญ และ
ปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้ดุลพินิจ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๑๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๑๖

“มาตรา ๒๑๖ นอกจากคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ
ในส่วนที่ว่าด้วยองค์กรอิสระแต่ละองค์กรแล้ว ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต้องมีคุณสมบัติและ
ไม่มีลักษณะต้องห้ามท้าไปดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปี

(๒) มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๐๑ (๑) (๓) (๔) และ (๕)

(๓) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๒”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๑๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๑๗

“มาตรา ๒๑๗ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรรหาผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กร
อิสระนอกจากคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้เป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสรรหาตาม
มาตรา ๒๐๓ ที่จะดำเนินการสรรหา เว้นแต่กรรมการสรรหาตามมาตรา ๒๐๓ (๔) ให้ประกอบด้วยบุคคล
ซึ่งแต่งตั้งโดยศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มิใช่องค์กรอิสระที่ต้องมีการสรรหา

ให้นำมาตรา ๒๐๓ มาตรา ๒๐๔ และมาตรา ๒๐๕ มาใช้บังคับแก่การสรรหาตามวรรคหนึ่ง
โดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๑๗ วรรคสอง เป็นดังนี้ “ให้นำความในมาตรา ๒๐๓ มาตรา ๒๐๔ และมาตรา ๒๐๕ และมาตรา ๒๐๖ มาใช้บังคับแก่การสรหาตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๑๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๑๗ เมื่อมีกรณีที่จะต้องสรหาผู้สูญหายได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ดำเนินการตามมาตรา ๒๐๓ ที่จะดำเนินการสรหา เว้นแต่กรรมการสรหาตามมาตรา ๒๐๓ (๔) ให้ประกอบด้วยบุคคลซึ่งแต่งตั้งโดยศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระที่มีเชื่อถือว่ามีความสามารถทางกฎหมายและองค์กรอิสระที่ต้องมีการสรหา

ให้นำความในมาตรา ๒๐๓ มาตรา ๒๐๔ และมาตรา ๒๐๕ และมาตรา ๒๐๖ มาใช้บังคับแก่การสรหาตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม”

มาตรา ๒๑๘

“มาตรา ๒๑๘ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออกจาก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามที่ว่าไปตามมาตรา ๒๑๖ หรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเฉพาะตามมาตรา ๒๒๒ มาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๓๒ มาตรา ๒๓๔ หรือตามมาตรา ๒๔๖ วรรคสอง และตามกฎหมายที่ตราขึ้นตามมาตรา ๒๔๖ วรรคสี่ แล้วแต่กรณี

ให้นำมาตรา ๒๐๘ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรคห้า และมาตรา ๒๐๙ มาใช้บังคับแก่การพ้นจากตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระโดยอนุโลม

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม ให้นำมาตรา ๒๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๑๘ วรรคสอง เป็นดังนี้ “ให้นำความในมาตรา ๒๐๘ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรคห้า และมาตรา ๒๐๙ มาใช้บังคับแก่การพ้นจากตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ โดยอนุโลม” และแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๑๘ วรรคสาม เป็นดังนี้ “ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม ให้นำความในมาตรา ๒๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มีกรรมการเสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๒๑๘ วรรคสาม เป็นดังนี้ “ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระมีไม่ถึงกึ่งหนึ่งต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม ให้นำมาตรา ๒๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม” เพื่อให้สามารถนำมาตรา ๒๑๔ มาใช้บังคับได้

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า ความมุ่งหมายของร่างมาตรา ๒๑๘ เพื่อให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนได้ในกรณีที่เกิดปัญหาร่างมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม ซึ่งหากจะให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้จะต้องมีตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเหลืออยู่เจ็ดคน

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง กล่าวว่า ความไม่สงบของมาตรานี้ ไม่อาจนำความในมาตรา ๒๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลมได้ทั้งหมด เนื่องจากจำนวนผู้ดำเนินการต่างในองค์กร อิสระต่าง ๆ มีจำนวนที่ไม่เท่ากับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมความไม่สงบของมาตรานี้ ให้สอดคล้องกับจำนวนผู้ดำเนินการต่างในองค์กรอิสระแต่ละองค์กร

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความไม่สงบของร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“ในกรณีที่ผู้ดำเนินการต่างในองค์กรอิสระต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม ถ้ามีจำนวนเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่ง ให้นำความในมาตรา ๒๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๑๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้ดำเนินการต่างในองค์กรอิสระพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออกจาก

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามทั่วไปตามมาตรา ๒๑๖ หรือขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามเฉพาะตามมาตรา ๒๒๒ มาตรา ๒๒๔ มาตรา ๒๓๒ มาตรา ๒๓๔ หรือตามมาตรา ๒๓๖ วรรคสอง และตามกฎหมายที่ตราขึ้นตามมาตรา ๒๓๖ วรรคสี่ แล้วแต่กรณี

ให้นำความในมาตรา ๒๐๙ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรคห้า และมาตรา ๒๐๙ มาใช้บังคับแก่ การพ้นจากตำแหน่งของผู้ดำเนินการต่างในองค์กรอิสระ โดยอนุโลม

ในกรณีที่ผู้ดำเนินการต่างในองค์กรอิสระต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม ถ้ามีจำนวนเหลืออยู่ไม่ถึงกึ่งหนึ่ง ให้นำความในมาตรา ๒๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา ๒๑๘

“มาตรา ๒๑๔ ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระร่วมกันกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม ขึ้นใช้บังคับแก่ผู้ดำเนินการต่างในศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้ ทั้งนี้ มาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวต้องครอบคลุมถึงการรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ และต้องระบุให้ชัดแจ้งด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมใดมีลักษณะร้ายแรง

ในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้รับฟังความคิดเห็นจากสภาพผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วย และเมื่อประกาศใช้บังคับแล้ว ให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาพผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย แต่ไม่ห้ามสภาพผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรีที่จะกำหนดจริยธรรมเพิ่มขึ้น ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรฐาน จริยธรรมตามวรรคหนึ่ง การกำหนดดังกล่าวต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรแบ่งแยกการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมมาใช้บังคับระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและองค์กร อิสระให้ชัดเจน

- ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญไม่ใช่ข้าราชการจึงต้องมีการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมขึ้นมาใช้บังคับเป็นการเฉพาะแยกจากมาตรฐานทางจริยธรรมส่วนกลาง

- มาตรฐานทางจริยธรรมของศาลรัฐธรรมนูญอาจจะสูงกว่าองค์กรอิสระ ดังนั้น หากนำมาตรฐานทางจริยธรรมระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระมาใช้ร่วมกันจะเหมาะสมหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง ซึ่งลงว่า โดยที่ว่าไปจะมีมาตรฐานทางจริยธรรมส่วนกลางบังคับใช้เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว และแต่ละองค์กรก็จะมีมาตรฐานทางจริยธรรมของตัวเอง เพียงแต่ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระพิจารณากำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมร่วมกันซึ่งน่าจะเป็นสิ่งที่ดี และเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๑๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๑๙ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาและตัดสินคดีที่เกี่ยวข้องกับคดีที่ต้องการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ทั้งนี้ มาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวต้องครอบคลุมถึงการรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ และต้องระบุให้ชัดแจ้งด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม มาตรฐานทางจริยธรรมโดยมีลักษณะร้ายแรง

ในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรคหนึ่ง ให้รับฟังความคิดเห็นจากสภาพัฒนาราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วย และเมื่อประกาศใช้บังคับแล้ว ให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาพัฒนาราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย แต่ไม่ห้ามสภาพัฒนาราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรีที่จะกำหนดจริยธรรมเพิ่มขึ้น ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรคหนึ่ง การกำหนดดังกล่าวต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา” เพื่อให้สอดคล้องกับการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมของคณะกรรมการ

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๑๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๑๙ ให้ศาลมีอำนาจพิจารณาและตัดสินคดีที่ต้องการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ และเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ทั้งนี้ มาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวต้องครอบคลุมถึงการรักษาเกียรติภูมิและผลประโยชน์ของชาติ และต้องระบุให้ชัดแจ้งด้วยว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม มาตรฐานทางจริยธรรมโดยมีลักษณะร้ายแรง

ในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรคหนึ่ง ให้รับฟังความคิดเห็นจากสภาพัฒนาราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วย และเมื่อประกาศใช้บังคับแล้ว ให้ใช้บังคับแก่สมาชิกสภาพัฒนาราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และคณะรัฐมนตรีด้วย แต่ไม่ห้ามสภาพัฒนาราษฎร วุฒิสภา หรือคณะรัฐมนตรีที่จะกำหนดจริยธรรมเพิ่มขึ้น ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรคหนึ่ง การกำหนดดังกล่าวต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๒๒๐

“มาตรา ๒๒๐ ให้องค์กรอิสระแต่ละแห่ง นอกจากคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มีหน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการ ดำเนินการ และอำนวยความสะดวก เพื่อให้องค์กรอิสระบรรลุภารกิจและหน้าที่

ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และเป็นไปตามดิหรือแนวทางที่องค์กรอิสระกำหนด โดยให้มีหัวหน้าหน่วยงานคนหนึ่งซึ่งแต่งตั้งโดยความเห็นชอบขององค์กรอิสระแต่ละองค์กรเป็นผู้รับผิดชอบ การบริหารงานของหน่วยงานนั้น รับผิดชอบขึ้นตรงต่ององค์กรอิสระ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๒๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๒๑

“มาตรา ๒๒๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้องค์กรอิสระร่วมมือและช่วยเหลือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กร และถ้าองค์กรอิสระได้เห็นว่ามีผู้กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น ให้แจ้งให้องค์กรอิสระนั้นทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่ และอำนาจต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๒๑ โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๒ คณะกรรมการการเลือกตั้ง

“ส่วนที่ ๒

คณะกรรมการการเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อส่วนที่ ๒ คณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๒๒

“มาตรา ๒๒๒ คณะกรรมการการเลือกตั้งประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคนซึ่งพระมหากษัตริย์ ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของรัฐสภา จากบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่าง ๆ ที่จะยังประโยชน์แก่การบริหารและจัดการ การเลือกตั้งให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ซึ่งได้รับการสรรหาจากคณะกรรมการสรรหา จำนวนห้าคน

(๒) ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านกฎหมาย มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ และเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีผู้พิพากษา หรือตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการ มาแล้วเป็นเวลา ไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสองคน

ผู้ซึ่งจะได้รับการสรรหาเป็นกรรมการการเลือกตั้งตาม (๑) ต้องมีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๗๒ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) หรือเป็นผู้ทำงานหรือเคยทำงานในภาคประชาชนมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๗๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๗๓

“มาตรา ๒๗๓ กรรมการการเลือกตั้งมีภาระการดำรงตำแหน่งเจ้าปืนบัตร์ตัววันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงภาระเดียว

ในระหว่างที่กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงสี่คนให้กระทำได้แต่เฉพาะการที่จำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้”

ประเด็นการพิจารณา

นายจินตพันธุ์ ทังสุบุตร ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๗๓ วรรคสอง เป็นดังนี้ “ในระหว่างที่กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีกรรมการการเลือกตั้งเหลืออยู่ไม่ถึงสี่คนให้กระทำได้แต่เฉพาะการที่จำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๗๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๗๓ กรรมการการเลือกตั้งมีภาระการดำรงตำแหน่งปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงภาระเดียว

ในระหว่างที่กรรมการการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ถ้ามีกรรมการการเลือกตั้งเหลืออยู่ไม่ถึงสี่คนให้กระทำได้แต่เฉพาะการที่จำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้”

มาตรา ๒๗๔

“มาตรา ๒๗๔ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ

(๒) ควบคุมดูแลการเลือกตั้งและการเลือกตั้งตาม (๑) ให้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม และควบคุมดูแลการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อการนี้ ให้มีอำนาจสืบสวนหรือไต่สวนได้ตามที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควร

(๓) เมื่อผลการสืบสวนหรือไต่สวนตาม (๒) หรือพบทั้งการกระทำที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกตั้งตาม (๑) มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือการออกเสียงประชามติเป็นไปโดยมิ

ขอบด้วยกฎหมาย ให้มีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือกตั้งหรือการเลือก หรือ การออกเสียงประชาคมติ และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้ง เลือก หรือออกเสียงประชาคมติใหม่ในหน่วยเลือกตั้ง บางหน่วย หรือทุกหน่วย

(๔) สั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตาม (๑) ไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้นั้นกระทำการหรือรู้เห็นกับ การกระทำของบุคคลอื่น ที่มีลักษณะเป็นการทุจริต หรือทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไปโดย สุจริตและเที่ยงธรรม

(๕) ดูแลการดำเนินงานของพระคริสต์เมืองให้เป็นไปตามกฎหมาย

(๖) หน้าที่และอำนาจอื่นตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ในการสืบสวนหรือไต่สวนตาม (๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมอบหมายให้กรรมการแต่ละคน ดำเนินการ หรือมอบหมายให้คณะบุคคลดำเนินการภายใต้การกำกับของกรรมการการเลือกตั้งตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดก็ได้

การใช้อำนาจตาม (๓) ให้กรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนซึ่งพบที่นัดห้องประทุมมีอำนาจ กระทำได้สำหรับหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งที่พบที่นัดห้องประทุม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๒๔ (๓) เป็นดังนี้ “(๓) เมื่อผลการสืบสวน หรือไต่สวนตาม (๒) หรือเมื่อพบที่นัดห้องประทุมที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าการเลือกตั้งหรือการเลือกตาม (๑) ตาม...”

- เพื่อให้ความใน (๓) มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นจึงเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความใน (๓) เป็นดังนี้

“(๓) เมื่อผลการสืบสวนหรือไต่สวนตาม (๒) หรือเมื่อพบที่นัดห้องประทุมที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า การเลือกตั้งหรือการเลือกตาม (๑) มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือการออกเสียงประชาคมติเป็นไป โดยมีขอบด้วยกฎหมาย ให้มีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือกตั้งหรือการเลือก หรือการออกเสียงประชาคมติ และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้ง เลือก หรือออกเสียงประชาคมติใหม่ใน หน่วยเลือกตั้งบางหน่วย หรือทุกหน่วย”

- ด้วยหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามความใน (๑) ของร่างมาตรานี้ ทำให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถเข้าไปดำเนินการในการได้มาซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบ พิเศษโดยวิธีอื่นนอกจากการเลือกตั้งด้วยหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า หากต้องการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ดังกล่าวจะต้องไปกำหนดเพิ่มเติมในกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง หรือการได้มาซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมี หน้าที่และอำนาจตามความใน (๖)

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๒๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๒๔ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดหรือดำเนินการให้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น และการออกเสียงประชามติ

(๒) ควบคุมดูแลการเลือกตั้งและการเลือกตาม (๑) ให้เป็นไปโดยสุจริต และเที่ยงธรรม และควบคุมดูแลการออกเสียงประชามติให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อการนี้ ให้มีอำนาจสืบสวนหรือได้ส่วนได้เป็นตามที่จำเป็นหรือที่เห็นสมควร

(๓) เมื่อผลการสืบสวนหรือได้ส่วนตาม (๒) หรือเมื่อพบเห็นการกระทำที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า การเลือกตั้งหรือการเลือกตาม (๑) มิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม หรือการออกเสียงประชามติเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้มีอำนาจสั่งระงับ ยับยั้ง แก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือยกเลิกการเลือกตั้งหรือการเลือก หรือการออกเสียงประชามติ และสั่งให้ดำเนินการเลือกตั้ง เลือก หรือออกเสียงประชามติใหม่ในหน่วยเลือกตั้งบางหน่วย หรือทุกหน่วย

(๔) สั่งระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกตาม (๑) ไว้เป็นการชั่วคราวเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้นั้นกระทำการหรือรู้เห็น กับการกระทำของบุคคลอื่น ที่มีลักษณะเป็นการทุจริต หรือทำให้การเลือกตั้งหรือการเลือกมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๕) ดูแลการดำเนินงานของพระครรภ์เมืองให้เป็นไปตามกฎหมาย

(๖) หน้าที่และอำนาจอื่นตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ในการสืบสวนหรือได้ส่วนตาม (๒) คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมอบหมายให้กรรมการแต่ละคน ดำเนินการ หรือมอบหมายให้คณะบุคคลดำเนินการภายใต้การกำกับของกรรมการการเลือกตั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดก็ได้

การใช้อำนาจตาม (๓) ให้กรรมการการเลือกตั้งแต่ละคนซึ่งพบที่นักความผิดมีอำนาจ กระทำได้สำหรับหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งที่พบที่นักความผิด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

มาตรา ๒๒๕

“มาตรา ๒๒๕ ก่อนประกาศผลการเลือกตั้งหรือการเลือก ถ้ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้งหรือการเลือกนั้นมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจ สั่งให้มีการเลือกตั้งหรือการเลือกใหม่ในหน่วยเลือกตั้งหรือเขตเลือกตั้งนั้น ถ้าผู้กระทำการนั้นเป็นผู้สมัคร รับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือก แล้วแต่กรณี หรือรู้เห็นกับการกระทำการของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการ การเลือกตั้งสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๒๒๔ (๔)

คำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นที่สุด”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการสอบถามว่า ในกรณีที่กรรมการการเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งพบที่นักความผิดใน หน่วยเลือกตั้ง กรรมการการเลือกตั้งผู้นั้นมีอำนาจสั่งให้ยุติการลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งนั้นได้ทันทีหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า กรรมการการเลือกตั้งคนใด คนหนึ่งซึ่งพบที่นักความผิดในหน่วยเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ยุติการลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งนั้นได้ แต่หากจะสั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ในหน่วยเลือกตั้งนั้นจะต้องกระทำโดยมติของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๒๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๒๖

“มาตรา ๒๒๖ เมื่อมีการดำเนินการตามมาตรา ๒๒๕ หรือภายหลังการประกาศผลการเลือกตั้ง หรือการเลือกแล้วมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สมัครรับเลือกผู้ใดกระทำการทุจริตในการเลือกตั้งหรือการเลือกหรือรู้เห็นกับการกระทำการของบุคคลอื่น ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่อสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้น

การพิจารณาของศาลฎีกามาวรคหนึ่ง ให้นำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา แต่เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลเมื่ออำนาจสั่งไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ในกรณีที่ศาลฎีกាបอกว่าบุคคลตามวรคหนึ่งกระทำการผิด ตามที่ถูกร้อง ให้ศาลฎีกาสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หรือเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้นั้นเป็นเวลาสิบปี ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี

เมื่อศาลฎีกามีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาแล้ว ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ให้ผู้นั้นหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าศาลฎีกากำลังพิพากษาว่าผู้นั้นมีได้กระทำการผิด และเมื่อศาลฎีกามีคำพิพากษาว่าผู้นั้นกระทำการผิด ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาผู้นั้นลื่นสุดลงนับแต่วันที่หยุดปฏิบัติหน้าที่

มิให้นับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาซึ่งหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามวรคสี่ เป็นจำนวนสมาชิกเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา

ให้นำมาตรานี้ไปใช้บังคับแก่การเลือกตั้งสมาชิกสภาห้องถื่นหรือผู้บริหารห้องถื่นด้วยอนุโลม แต่ให้อำนาจของศาลฎีกา เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์ และให้คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ เป็นที่สุด

การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีการือศาลอุทธรณ์ตามมาตราหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกากึ่งต้องกำหนดให้ใช้ระบบไต่สวน และให้ดำเนินการได้โดยรวดเร็ว”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการสอบถามว่า การกำหนดให้ศาลฎีกากำนั้นดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา มีความหมายว่าอย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า การกำหนดให้ศาลฎีกานำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นหลักในการพิจารณา เพื่อให้ศาลฎีกานำสำนวนการสืบสวนหรือไต่สวนของคณะกรรมการการเลือกตั้งมาใช้เป็นหลักในการพิจารณาได้ ทั้งนี้ ศาลฎีกายังสามารถรับฟังพยานหลักฐานอื่น ๆ เพิ่มเติมได้อีกด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๒๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๒๗

“มาตรา ๒๒๗ ในระหว่างที่พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือการเลือกสมาชิกวุฒิสภา หรือเมื่อประกาศให้มีการออกเสียงประชามติ มีผลใช้บังคับ ห้ามมิให้จับ คุ้มขัง หรือหมายเรียกตัวกรรมการการเลือกตั้งไปสอบสวน เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือในกรณีที่จับในขณะกระทำการความผิด

ในกรณีที่มีการจับกรรมการการเลือกตั้งในขณะกระทำการความผิด หรือจับ หรือคุ้มขังกรรมการการเลือกตั้งในกรณีอื่น ให้รายงานต่อประธานกรรมการการเลือกตั้งโดยด่วน และให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยผู้ถูกจับได้ แต่ถ้าประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ถูกจับหรือคุ้มขัง ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่มีอยู่เป็นผู้ดำเนินการ”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในส่วนท้ายของวรรคสองที่กำหนดว่า “ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่มีอยู่เป็นผู้ดำเนินการ” ควรแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ให้เป็นอำนาจของกรรมการการเลือกตั้งเท่าที่มีอยู่เป็นผู้ดำเนินการ”

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง เลขาธุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ความในร่างมาตรานี้กำหนดไว้ในลักษณะเดียวกับความในมาตรา ๒๔๑ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๒๗ โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๓ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

“ส่วนที่ ๓

ผู้ตรวจการแผ่นดิน”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบซึ่งส่วนที่ ๓ ผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๒๘

“มาตรา ๒๒๘ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวนสามคนซึ่งพระมหาภัตตริยทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา

ผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์และมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า หรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่ากรมตามที่คณะกรรมการสรรหาประกาศกำหนด โดยต้องดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินกิจการอันเป็นสาธารณณะมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี จำนวนหนึ่งคน”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๗๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๗๙

“มาตรา ๒๗๙ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ้าบ้านแต่รับที่พระมหากรุณาธิคุณแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๗๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓๐

“มาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่ง หรือขั้นตอนการปฏิบัติงานใด ๆ บรรดาที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุ

(๒) แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อเห็นว่ามีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมอันเนื่องมาจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ขัดหรือระงับความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมนั้น

(๓) เสนอต่อคณะกรรมการรัฐมนตรีให้ทราบถึงการที่หน่วยงานของรัฐยังมิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ตามหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตาม (๑) หรือ (๒) โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งให้คณะกรรมการรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณา สั่งการตามที่เห็นสมควรต่อไป

ในการดำเนินการตาม (๑) หรือ (๒) หากเป็นกรณีที่เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินส่งเรื่องให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการต่อไป”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- กรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินคนใดคนหนึ่งพ้นจากตำแหน่งไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ก่อนหมดวาระ ผู้ตรวจการแผ่นดินที่ได้รับการสรรหาให้เข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่จะมีวาระการดำรงตำแหน่งจำนวนเท่าใด

- ผู้ตรวจการแผ่นดินที่ได้รับการสรรหาให้เข้ามาดำรงตำแหน่งใหม่จะมีวาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปี และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระที่ได้รับการสรรหาเข้ามาใหม่ก็จะมีวาระการดำรงตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในแต่ละองค์กร ไม่ได้มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่าที่เหลือของผู้ที่ตนเข้ามาดำรงตำแหน่งแทน

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๓๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓๑

“มาตรา ๒๓๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๒๓๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาในจังหวะโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาในจังหวะโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๓๑ โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๔ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

“ส่วนที่ ๔

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อส่วนที่ ๔ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓๒

“มาตรา ๒๓๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกอบด้วยกรรมการจำนวนเก้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา

ผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านกฎหมาย บัญชี เศรษฐศาสตร์ การบริหารราชการแผ่นดิน หรือการอื่นใดอันเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีผู้พิพากษา อธิบดีศาลปกครองขั้นต้น ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าศาลทหารกลาง หรืออธิบดีอัยการมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๔) เป็นศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์

(๕) เป็นหรือเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีกฎหมายรับรองการประกอบวิชาชีพ โดยประกอบวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่ายี่สิบปีนับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อ และได้รับการรับรองการประกอบวิชาชีพจากองค์กรวิชาชีพนั้น

(๖) เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ทางด้านการบริหาร การเงิน การคลัง การบัญชี หรือการบริหารกิจการวิสาหกิจในระดับไม่ต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูงของบริษัทมหาชนจำกัดมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

(๗) เคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๖) รวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี

การนับระยะเวลาตามวรรคสอง ให้นับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อ หรือวันสมัครเข้ารับการสรรหาแล้วแต่กรณี”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๔) ให้เป็นไปในลักษณะเดียวกับความในร่างมาตรา ๒๐๐ (๓) และ (๔) เพื่อให้เหมือนกับคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากการกำหนดให้ต้องดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์จะทำให้ผู้ที่มีตำแหน่งเป็นศาสตราจารย์พิเศษไม่มีคุณสมบัติตามมาตรานี้

- ในส่วนของความใน (๓) และ (๔) ของร่างมาตรา ๒๐๐ นั้น กำหนดให้ต้องดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์อยู่ในระหว่างการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เนื่องจากคณะกรรมการมีความประสงค์จะให้ได้ผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่ยังปฏิบัติหน้าที่อยู่ ส่วนความในร่างมาตรานี้คณะกรรมการประสงค์จะให้ผู้ที่เคยเป็นศาสตราจารย์เข้ามาเป็นคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้ด้วย

- ความใน (๔) ควรใช้ถ้อยคำหรือข้อความใดที่จะทำให้ไม่รวมถึงศาสตราจารย์พิเศษด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในส่วนของศาลรัฐธรรมนูญคณะกรรมการต้องการคนที่เป็นศาสตราจารย์ในขณะที่มีการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนร่างมาตรานี้คณะกรรมการยอมให้บุคคลที่เคยเป็นศาสตราจารย์มาเป็นกรรมการ ป.บ.ช. ได้

- ศาสตราจารย์พิเศษกับศาสตราจารย์ที่ได้จากการประเมินผลงาน ควรใช้ถ้อยคำที่แตกต่างกัน หรือไม่

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มตามความใน (๔) เป็นดังนี้

“(๔) เข้ารับการดำรงตำแหน่ง หรือ เคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๓๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๓๒ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประกอบด้วยกรรมการจำนวนเก้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา

ผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องเป็นผู้มีความเชื่อสัทธิ์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านกฎหมาย บัญชี เศรษฐศาสตร์ การบริหารราชการแผ่นดิน หรือการอื่นใดอันเป็นประโยชน์ ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และต้องมีคุณสมบัติอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีผู้พิพากษา อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าศาลทหารกลาง หรืออธิบดีด้วยการมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า มาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๔) เป็นดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี และยังมีผลงานทางวิชาการเป็นที่ประจักษ์

(๕) เป็นหรือเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีกฎหมายรับรองการประกอบวิชาชีพ โดยประกอบวิชาชีพอายุ่งสมำเสมอและต่อเนื่องมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปีต่อวันที่ได้รับการเสนอชื่อ และได้รับการรับรองการประกอบวิชาชีพจากองค์กรวิชาชีพนั้น

(๖) เป็นผู้มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ทางด้านการบริหาร การเงิน การคลัง การบัญชี หรือการบริหารกิจการวิสาหกิจในระดับไม่ต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูงของบริษัทมหาชน์จำกัดมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

(๗) เคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๖) รวมกันไม่น้อยกว่าสิบปี

การนับระยะเวลาตามวรรคสอง ให้นับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อ หรือวันสมัครเข้ารับการสรรหาแล้วแต่กรณี"

มาตรา ๒๓๓

"มาตรา ๒๓๓ กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีภาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปี นับแต่วันที่พระมหาภักดิ์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงภาระเดียว

ในระหว่างที่กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ และยังไม่มีการแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้กรรมการเท่าที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ เว้นแต่ จะมีกรรมการเหลืออยู่ไม่ถึงห้าคน"

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๓๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓๔

"มาตรา ๒๓๔ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ได้ส่วนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติกรรมร้ายแรง ผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจะใจใช้หน้าที่และอำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงเพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๗) トイส่วนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๘) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยืนบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๙) หน้าที่และอำนาจอื่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่จะต้องจัดให้มีมาตรการหรือแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม ในกรณีจำเป็นจะมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่องที่มิใช่เป็นความผิดร้ายแรง หรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับ หรือกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยธุรการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนหรือトイส่วนเบื้องต้น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตก็ได้”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑) ให้เหลือเฉพาะเรื่องการกระทำความผิดทางอาญา และฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง เพราะในรัฐธรรมนูญนี้ไม่มีเรื่องของการถอดถอนออกจากตำแหน่ง เช่นเดียวกับที่เคยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรนำเรื่องดังกล่าวไปกำหนดในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑) เป็นดังนี้

“(๑) トイส่วนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติกรรมร่วมผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจะใจใช้ปฏิบัติหน้าที่เสื่อมหรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงเพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๓๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๓๔ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) トイส่วนและมีความเห็นกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติกรรมร่วมผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจะใจใช้ปฏิบัติหน้าที่เสื่อมหรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรงเพื่อดำเนินการต่อไปตามรัฐธรรมนูญหรือตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๒) ใต้ส่วนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๓) กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และเจ้าหน้าที่ของรัฐยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งตรวจสอบและเปิดเผยผลการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๔) หน้าที่และอำนาจอื่นที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่จะต้องจัดให้มีมาตรการหรือแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม ในกรณีจำเป็นจะมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่องที่มิใช่เป็นความผิดร้ายแรง หรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับ หรือกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยธุรการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนหรือไต่สวนเบื้องต้น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตก็ได้”

มาตรา ๒๓๕

“มาตรา ๒๓๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัย หรือมีการกล่าวหาว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ได้มีพุทธิการณ์ตามมาตรา ๒๒๙ (๑) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ไต่สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่า ผู้บังคับบัญชาได้มีพุทธิการณ์ตามที่ได้ส่วน ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อ ศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาโดยอนุโลม

(๒) กรณีอื่นนอกจาก (๑) ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

การไต่สวนข้อเท็จจริงและมีมติตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เมื่อศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรับเรื่องไว้พิจารณาหรือ ประทับรับฟ้อง ให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษา เว้นแต่ศาลฎีกา หรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ศาลฎีกาหรือ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีพุทธิการณ์หรือ กระทำความผิด หรือร่ำรวยผิดปกติตามที่ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณี ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่ง

นับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหาของผู้นั้น และจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้

ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด ผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไป

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีความผิดฐานร่วมรายผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่ ให้รับทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดิน

การพิจารณาของศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้นำสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลฎีกานำใจไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดจะไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๓๔ (๓) หรือจะไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเหตุจึงหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื้อได้ว่าเพื่อไม่ประสงค์แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๒) โดยให้เพิ่มเติมความว่า “หรือการดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต” เพื่อให้สามารถนำไปกำหนดเรื่องที่ขาดตกบกพร่องในกฎหมายดังกล่าวได้ด้วย ดังนี้

“(๒) กรณีอื่นนอกจาก (๑) ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต”

นอกจากนี้ แก้ไขเพิ่มเติมความในวรคสาม เป็นดังนี้

“เมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือศาลมีคำพิพากษาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รับเรื่องไว้พิจารณา หรือประทับรับฟ้อง ให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษา เว้นแต่ศาลมีคำพิพากษาหรือศาลมีคำพิพากษาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือศาลมีคำพิพากษาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติการณ์หรือกระทำความผิด หรือร่วมรายผิดปกติตามที่ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณี ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้น พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหาของผู้นั้น และจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้”

ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในวรคเจ็ด เป็นดังนี้

“ให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่ผู้ต้องคดีได้รับโทษทางทางแพ่ง คุกค้ำชั่วคราว หรือผู้ต้องคดีได้รับโทษทางแพ่งเดือน ผู้ต้องคดีได้รับโทษตามมาตรา ๒๓๔ (๓) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๓๔ (๓) หรือจะไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเหตุจึงหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื้อได้ว่าเพื่อไม่ประสงค์แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” ในวรรคห้า ยังไม่ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการทั้งหมด รวมทั้งในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตก็มีคำนิยามเกี่ยวกับคำว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” ไว้อย่างจำกัด จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคห้าเพื่อให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคห้า เป็นดังนี้

“ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีความผิดฐานร่วมรายผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่ มีความผิดอื่นใด ให้รับทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดิน”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความว่า “ความผิดอื่นใด” ไม่มีการกำหนดไว้ในร่างมาตรา ๒๓๕ (๑) ซึ่งเชื่อมโยงกับความในวรรคห้าของร่างมาตรานี้

- เสนอให้คงความในวรรคห้าไว้ตามร่างเดิมที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการเสนอ แต่ต้องนำความว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” ไปนิยามในในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้ครอบคลุมและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ประธานกรรมการเสนอคงความในวรรคห้าไว้ตามร่างเดิม ดังนี้

“ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีความผิดฐานร่วมรายผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่ ให้รับทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดิน”

ทั้งนี้ มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการบันทึกไว้ว่ากำหนดนิยามของคำว่า “ทุจริตต่อหน้าที่” ให้ชัดเจนและครอบคลุมมากยิ่งขึ้นในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๓๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๓๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัย หรือมีการกล่าวหาว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้โดยมีพฤติกรรมตามมาตรา ๒๓๕ (๑) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้ส่วนข้อเท็จจริง และหากมีมติตัวยศแนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่า ผู้นั้นมีพฤติกรรมตามที่ได้ส่วน ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อ ศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาโดยอนุโลม

(๒) กรณีอื่นนอกจาก (๑) ให้ส่งสำนวนการให้ส่วนไปยังอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การได้ส่วนข้อเท็จจริงและมีมติตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เมื่อศาลมีภาระหรือศาลมีภาระแผนกคดีอาญาของผู้ดำเนินการเมือง รับเรื่องไว้พิจารณาหรือประทับรับฟ้อง ให้ผู้ถูกกล่าวหาหายดูปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยหรือคำพิพากษา เว้นแต่ศาลมีภาระหรือศาลมีภาระแผนกคดีอาญาของผู้ดำเนินการเมืองจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในการนี้ที่ศาลมีภาระหรือศาลมีภาระแผนกคดีอาญาของผู้ดำเนินการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีพฤติกรรมหรือกระทำการใดความผิด หรือร้ายแรงผิดปกติตามที่ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณี ให้ผู้ต้องคulpipaksha นั้น พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหาของผู้นั้น และจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเมื่อกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้

ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด ผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกกุญแจสภานา สมาชิกสภาพห้องถื่นหรือผู้บริหารห้องถื่นตลอดไป

ในการนี้ที่ศาลมีภาระแผนกคดีอาญาของผู้ดำเนินการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหา มีความผิดฐานร้ายแรงผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่ ให้รับทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำการใดความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดิน

การพิจารณาของศาลมีภาระและศาลมีภาระแผนกคดีอาญาของผู้ดำเนินการเมือง ให้นำ สำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่ผู้ทรงอำนาจทางทหารเมือง ตุสกาหราชาสรชรชรชนูญ ผู้ทรงอำนาจในเขตราชอาณาจักร หรือผู้ทรงอำนาจในเขตราชอาณาจักร ผู้ตบบุคคลตามมาตรา ๒๓๔ (๓) จงใจ ไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา ๒๓๔ (๓) หรือลงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน หรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติกรรมอันควรเชื่อได้ว่า เพื่อไม่ประสงค์แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม”

มาตรา ๒๓๖

“มาตรา ๒๓๖ สมาชิกสภาพผู้แทนราษฎร สมาชิกกุญแจสภานา หรือสมาชิกของห้องสองสภาพ จำนวน ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของห้องสองสภาพ หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชี้อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ได้กระทการตามมาตรา ๒๓๔ (๑) โดยยื่นต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานตามสมควร หากประธานรัฐสภาเห็นว่ามีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำการตามที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานรัฐสภาร่อนเรื่องไปยัง ประธานศาลฎีกาเพื่อตั้งคณะกรรมการผู้ไต่สวนอิสระจากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นที่ประจักษ์ เพื่อไต่สวนหาข้อเท็จจริง

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม หน้าที่และอำนาจ วิธีการไต่สวน ระยะเวลาการไต่สวน และ การดำเนินการอื่นที่จำเป็นของคณะกรรมการผู้ไต่สวนอิสระ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๓๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓๗

“มาตรา ๒๓๗ เมื่อดำเนินการได้ส่วนแล้วเสร็จ ให้คณะกรรมการผู้ดูแลส่วนอิสระดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ถ้าเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลให้สั่งยุติเรื่อง และให้คำสั่งดังกล่าวเป็นที่สุด
- (๒) ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อ ศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย โดยให้นำความในมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคหก มาใช้บังคับโดยอนุโลม
- (๓) ถ้าเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหา้มีพฤติกรรมตามที่ถูกกล่าวหา และมิใช่กรณีตาม (๒) ให้ส่งสำนวน การได้ส่วนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และให้นำความในมาตรา ๒๓๕ วรรคสอง วรรคสี่ และวรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม ให้นำความในมาตรา ๒๑๔ มาใช้บังคับแก่กรณีที่กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้องหยุดปฏิบัติหน้าที่โดยอนุโลม”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๓๗ โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๕ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน**“ส่วนที่ ๕**

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบซึ่งส่วนที่ ๕ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓๘

“มาตรา ๒๓๘ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคน ซึ่ง พระมหากริษติรังแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหา ผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และ ประสบการณ์เกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน กฎหมาย การบัญชี การตรวจสอบภายใน การเงินการคลัง และ ด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจเงินแผ่นดิน ทั้งนี้ เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๓๘ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๓๙

“มาตรา ๒๓๙ กรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีภาระการดำรงตำแหน่งเจ็ดปีนับแต่วันที่ พระมหากริษติรังแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๓๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๔๐

“มาตรา ๒๔๐ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) วางแผนนโยบายการตรวจเงินแผ่นดิน

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดิน

(๓) กำกับการตรวจเงินแผ่นดินให้เป็นไปตาม (๑) และ (๒) และกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงิน การคลังของรัฐ

(๔) ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ รวมทั้งการให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐในการแก้ไขข้อบกพร่อง เกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน

(๕) สั่งลงโทษทางปกครองกรณีมีการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ตรวจเงินแผ่นดิน

ผู้ถูกสั่งลงโทษตาม (๕) อาจอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดได้ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง ในการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุดต้องดำเนินถึงนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินและหลักเกณฑ์มาตรฐาน เกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินตาม (๑) และ (๒) ประกอบด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๔๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๔๑

“มาตรา ๒๔๑ ให้มีผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินคนหนึ่งซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำ ของบุณฑิสภากลไกได้รับการเสนอชื่อจากคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามเช่นเดียวกับกรรมการตรวจเงิน แผ่นดิน

ผู้ได้รับการเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้งเป็นผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ต้องได้รับความเห็นชอบจากบุณฑิสภากล ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกบุณฑิสภานั้นหมดเท่าที่มีอยู่ และให้นำมาตรา ๒๐๕ วรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรคสี่ และมาตรา ๒๐๕ มาใช้บังคับแก่การแต่งตั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินด้วยโดยอนุโลม

การสรรหา การคัดเลือก และการเสนอชื่อผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๔๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๔๒

“มาตรา ๒๔๒ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินปฏิบัติหน้าที่โดยเที่ยงธรรม เป็นกลาง และปราศจากอคติทั้งปวงในการใช้คุลพินิจ โดยมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจเงินแผ่นดินตามนโยบายการตรวจเงินแผ่นดินและหลักเกณฑ์มาตรฐานเกี่ยวกับการตรวจเงินแผ่นดินที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนด และตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

(๒) ตรวจผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพในการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ

(๓) มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการตาม (๑) และ (๒)

(๔) กำกับและรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตาม (๓)”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๔๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๔๓

“มาตรา ๒๔๓ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ โดยรับผิดชอบต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยธุรการของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

“ภาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๔๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๔๔

“มาตรา ๒๔๔ ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน มีพฤติกรรมอันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ จงใจใช้หน้าที่และอำนาจขัดต่อบบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรืออาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และเป็นกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจจะดำเนินการได้ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินแจ้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี เพื่อทราบ และดำเนินการตามหน้าที่ และอำนาจต่อไป

“ในการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานอื่น ตามที่ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการ

ตรวจสอบหรือจัดทำขึ้น เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือของหน่วยงานอื่นนั้น แล้วแต่กรณี”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๒๔๔ ความที่เสนอเป็นดังนี้ “...จะใช้ปฏิบัติหน้าที่เสชหรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย...” เพื่อเป็นการบัญญัติถ้อยคำที่สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๓๔ (๑)

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๔๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๔๔ ในกรณีที่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน มีพฤติกรรมอันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่ จงใจใช้ปฏิบัติหน้าที่เสชหรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรืออาจทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตหรือเที่ยงธรรม และเป็นกรณีที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินไม่มีอำนาจจะดำเนินการได้ได้ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินแจ้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี เพื่อทราบ และดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

ในการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือหน่วยงานอื่น ตามที่ได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเอกสารและหลักฐานที่ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบหรือจัดทำขึ้น เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนการสอบสวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือของหน่วยงานอื่นนั้น แล้วแต่กรณี”

มาตรา ๒๕๕

“มาตรา ๒๕๕ เพื่อประโยชน์ในการระงับหรือยับยั้งความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่การเงินการคลังของรัฐ ให้ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินเสนอผลการตรวจสอบกระทำที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ และอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การเงินการคลังของรัฐอย่างร้ายแรง ต่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อพิจารณา

ในการณีที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเห็นพ้องด้วยกับผลการตรวจสอบดังกล่าว ให้ปรึกษาหารือร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หากที่ประชุมร่วมเห็นพ้องกับผลการตรวจสอบนั้น ให้ร่วมกันมีหนังสือแจ้งสภาพแทนราชภารกุลสภาก และคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อทราบ โดยไม่ซักซ้า และให้เปิดเผยผลการตรวจสอบดังกล่าวต่อประชาชนเพื่อทราบด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๕๕ โดยไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๖ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

“ส่วนที่ ๖

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อส่วนที่ ๖ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕๖

“มาตรา ๒๕๖ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประกอบด้วยกรรมการจำนวนเจ็ดคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากผู้ซึ่งได้รับการสรรหา

ผู้ซึ่งได้รับการสรรหาต้องมีความรู้และประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เป็นกลางทางการเมือง และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีภาระการดำเนินการตามที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำเนินการตามที่ได้เพียงวาระเดียว

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การสรรหา และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทั้งนี้ บทบัญญัติเกี่ยวกับการสรรหาต้องกำหนดให้ผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนมีส่วนร่วมในการสรรหาด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๕๖ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕๗

“มาตรา ๒๕๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกรูปนัยโดยไม่ล่าช้า และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน ต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้อง

(๒) จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยเสนอต่อรัฐสภาและคณะกรรมการรัฐมนตรี และเผยแพร่ต่อประชาชน

(๓) เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา คณะกรรมการรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

(๔) ชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ซักซานในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม

(๕) สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ความตระหนักรึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

(๖) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

เมื่อรับทราบรายงานตาม (๑) และ (๒) หรือข้อเสนอแนะตาม (๓) ให้คณะกรรมการตัดสินใจ
ปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมโดยเร็ว กรณีใดไม่อาจดำเนินการได้หรือต้องใช้เวลาในการดำเนินการ
ให้แจ้งเหตุผลให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบโดยไม่ชักช้า

ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงความผาสุกของ
ประชาชนชาวไทยและผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญ”

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการเสนอแก้ไขล้อຍคำใน (๔) เพื่อให้ถูกต้องตามหลักภาษา ความที่เสนอเป็นดังนี้ “(๔)
สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้สร้างสรรค์ระหนักรถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน”

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธุการกรรมการ คนที่หนึ่ง เสนอปรับគรคตอนของความใน
วรรคหนึ่ง ระหว่างความว่า “...หน้าที่และอำนาจ...” กับความว่า “...ดังต่อไปนี้” และเพิ่มคำว่า “ด้วย”
ไว้ตอนท้ายของร่างมาตรา ๒๕๗ วรรคสาม

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๕๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนทุกกรณีโดยไม่
ล่าช้า และเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน
รวมทั้งการเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน ต่อหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่
เกี่ยวข้อง

(๒) จัดทำรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยเสนอต่อรัฐสภาและ
คณะกรรมการตัวแทนราษฎร และเผยแพร่ต่อประชาชน

(๓) เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อรัฐสภา
คณะกรรมการตัวแทนราษฎร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดทั้งการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือคำสั่งใด ๆ
เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชน

(๔) ชี้แจงและรายงานข้อเท็จจริงที่ถูกต้องโดยไม่ชักช้าในกรณีที่มีการรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับ
สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยโดยไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรม

(๕) สร้างเสริมทุกภาคส่วนของสังคมให้ความตระหนักรถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

(๖) หน้าที่และอำนาจอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

เมื่อรับทราบรายงานตาม (๑) และ (๒) หรือข้อเสนอแนะตาม (๓) ให้คณะกรรมการตัดสินใจ
ปรับปรุงแก้ไขตามความเหมาะสมโดยเร็ว กรณีใดไม่อาจดำเนินการได้หรือต้องใช้เวลาในการดำเนินการ
ให้แจ้งเหตุผลให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบโดยไม่ชักช้า

ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงความผาสุกของ
ประชาชนชาวไทยและผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นสำคัญด้วย”

หมวด ๑๓ องค์กรอัยการ

“หมวด ๑๓

องค์กรอัยการ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบซึ่ง หมวด ๑๓ องค์กรอัยการ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕๘

“มาตรา ๒๕๘ องค์กรอัยการมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ ให้เป็นไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรม และไม่ให้ถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง

การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่นขององค์กรอัยการให้มีความเป็นอิสระ โดยให้มีระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนเป็นการเฉพาะตามความเหมาะสม และการบริหารงานบุคคล เกี่ยวกับพนักงานอัยการต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการอัยการซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยประธานกรรมการซึ่งต้องไม่เป็นพนักงานอัยการ และผู้ทรงคุณวุฒิบรรดาที่ได้รับเลือกจากพนักงานอัยการ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคสาม ต้องมีมาตรการป้องกันมิให้พนักงานอัยการกระทำการหรือดำเนินการใดอันอาจมีผลให้การสั่งคดีหรือการปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นไปตามวรรคสอง หรืออาจทำให้มีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าวต้องกำหนดให้ชัดแจ้งและใช้เป็นการทั่วไป โดยจะมอบอำนาจให้มีการพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไปได้”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสองของร่างมาตรา ๒๕๘ โดยให้เพิ่มความว่า “...และปราศจากอคติทั้งปวง...” เช่นเดียวกับร่างมาตรา ๑๙๘ วรรคสอง ที่ได้บัญญัติถ้อยคำดังกล่าวไว้

- มีกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม จะมีสัดส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิที่มาจากบุคคลภายนอกไม่เกินสองคน ดังนั้น ในกรณีขององค์กรอัยการจะมีผู้ทรงคุณวุฒิบรรดาที่ได้รับเลือกจากพนักงานอัยการซึ่งเป็นบุคคลภายนอกขององค์กรอัยการเองมิใช่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิบุคคลภายนอก จะมีความเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากจะส่งผลทำให้มีลักษณะเป็นองค์กรปิด ไม่สามารถถูกตรวจสอบจากบุคคลภายนอกได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรแก้ไขความในตอนท้ายร่างมาตรา ๒๕๘ วรรคสาม โดยให้มีคณะกรรมการอัยการที่มีสัดส่วนจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ไม่เป็นหรือเคยเป็นพนักงานอัยการสองคน ความที่เสนอเป็นดังนี้ “...ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบุคคลซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นพนักงานอัยการมาก่อนสองคน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๕๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕๘ องค์กรอัยการมีหน้าที่และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ ให้เป็นไปโดยรวดเร็วและเที่ยงธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง และไม่ให้ถือว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง

การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่นขององค์กรอัยการให้มีความเป็น
อิสระ โดยให้มีระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนเป็นการเฉพาะตามความเหมาะสม และการบริหารงานบุคคล
เกี่ยวกับพนักงานอัยการต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการอัยการซึ่งอยู่ต่อหน้าคณะกรรมการที่ได้รับเลือกจากพนักงานอัยการ
กรรมการซึ่งต้องไม่เป็นพนักงานอัยการ และผู้ทรงคุณวุฒิบรรดาที่ได้รับเลือกจากพนักงานอัยการ
ผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวอยู่ต้องมีบุคคลซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นพนักงานอัยการมาก่อนสองคน ทั้งนี้
ตามที่กฎหมายบัญญัติ

กฎหมายตามวรรคสาม ต้องมีมาตรการป้องกันมิให้พนักงานอัยการกระทำการหรือดำเนินการใดๆ ที่ไม่เป็นไปตามวรรคสอง หรืออาจทำให้มีการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าวต้องกำหนดให้ชัดแจ้งและใช้เป็นการทั่วไป โดยจะมอบอำนาจให้มีการพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไปเมื่อได้

หมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น

“หมวด ๑๔

การปกครองส่วนท้องถิ่น”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๔๙

“มาตรา ๒๔๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๑ ให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนาหมั่นของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการและรูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดให้คำนึงถึงเจตนาหมั่นของประชาชนในท้องถิ่น และความสามารถในการปกครองตนเองในด้านรายได้ จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และพื้นที่ที่ต้องรับผิดชอบ ประกอบกัน”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๔๙ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕๐

“มาตรา ๒๕๐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแล และจัดทำบริการสาธารณสุขและกิจกรรมสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การจัดทำบริการสาธารณสุขและกิจกรรมสาธารณสุขได้ที่สมควรให้เป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ หรือให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการ

ดำเนินการได้ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามวาระคสี และกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกลไกและขั้นตอนในการกระจายหน้าที่ และอำนาจ ตลอดจนงบประมาณและบุคลากรที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจดังกล่าวของส่วนราชการให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

ในการจัดทำบริการสาธารณะหรือกิจกรรมสาธารณะใดที่เป็นหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ถ้าการร่วมดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐ หรือการมอบหมายให้เอกชนหรือ หน่วยงานของรัฐดำเนินการ จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าการท่องศักดิ์ขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจะดำเนินการเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการนั้นก็ได้

รัฐต้องดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้ของตนเอง โดยจัดระบบภาษีหรือการ จัดสรรภาษีที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาการหารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามวาระคานี้ได้อย่างเพียงพอ ในระหว่างที่ยังไม่มีอำนาจการได้ ให้รัฐจัดสร งประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปพลา ก่อน

กฎหมายตามวาระคานี้และกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นต้องให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิระในการบริหาร การจัดทำบริการสาธารณะ การส่งเสริมและสนับสนุนการจัด การศึกษา การเงินและการคลัง และการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม การป้องกันการ ทุจริต และการใช้จ่ายเงินอย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ และต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และการป้องกันการก้าวข้ามการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการส่วนท้องถิ่นด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๕๐ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕๑

“มาตรา ๒๕๑ การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมาย บัญญัติ ซึ่งต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่น การจัดให้มีมาตรฐานที่สอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถพัฒนาร่วมกันหรือการสับเปลี่ยนบุคลากรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันได้”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๕๑ ความว่า “...ขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นแต่ละรูปแบบและแต่ละท้องถิ่น...” เนื่องจากแต่ละท้องถิ่นมีความต้องการเรื่องบุคลากรที่แตกต่างกัน จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีมาตรฐานในการบริหารงานบุคคลเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยคำนึงถึง รูปแบบและความต้องการของแต่ละท้องถิ่นพิจารณาประกอบกัน

- จากการรับฟังความคิดเห็น มีผู้เสนอให้การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้อง ใช้ระบบคุณธรรมด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรนำหลักระบบคุณธรรมมาใช้ในการบริหารงานบุคคลและให้คำนึงถึงความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๕๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕๑ การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งต้องใช้ระบบคุณธรรมและต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความจำเป็นของแต่ละท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ การจัดให้มีมาตรฐานที่สอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถพัฒนารวมกันหรือการสับเปลี่ยนบุคลากรระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันได้”

มาตรา ๒๕๒

“มาตรา ๒๕๒ สมาชิกสภาพห้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง

ผู้บริหารห้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งหรือมาจากการเห็นชอบของสภาพห้องถิ่น หรือในกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จะให้มาโดยวิธีอื่นก็ได้ แต่ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง และหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาพห้องถิ่นและผู้บริหารห้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งต้องคำนึงถึงเจตนาภารณ์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามแนวทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๕๒ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕๓

“มาตรา ๒๕๓ ในการดำเนินงาน ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาห้องถิ่น และผู้บริหารห้องถิ่น เปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ รวมตลอดทั้งมีกลไกให้ประชาชนในห้องถิ่น มีส่วนร่วมด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๕๓ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕๔

“มาตรา ๒๕๔ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อทดสอบสมาชิกสภาพห้องถิ่น หรือผู้บริหารห้องถิ่นได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๕๕ โดยไม่มีการแก้ไข

หมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

“หมวด ๑๕

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕๕

“มาตรา ๒๕๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่เป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบของรัฐ จะกระทำมีได้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๒๕๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕๖

“มาตรา ๒๕๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๕๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะกรรมการรัฐมนตรี หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาราษฎร หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของห้องสองสภา หรือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอภูมาย

(๒) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมต่อรัฐสภา และให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ

(๓) การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของห้องสองสภา ซึ่งในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกวุฒิสภาเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาพั้งหนึ่ง

(๔) การพิจารณาในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา โดยการออกเสียงในวาระที่สองนี้ให้ถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ แต่ในกรณีที่เป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมที่ประชาชนเป็นผู้เสนอต้องเปิดโอกาสให้ผู้แทนของประชาชนที่เข้าชื่อกันได้แสดงความคิดเห็นด้วย

(๕) เมื่อการพิจารณาภาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้ว ให้รัฐสภาพิจารณาในภาระที่สามต่อไป

(๖) การออกเสียงลงคะแนนในภาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา โดยในจำนวนนี้ต้องมีสมาชิกสภาพัฒนราษฎรจากพระครรคามีองที่สมาชิกมิได้ดำรงตำแหน่งตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาพัฒนราษฎร หรือรองประธานสภาพัฒนราษฎร เห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบของทุกพระครรคามีองดังกล่าวรวมกัน และมีสมาชิกกุลิสภากันเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกกุลิสภากัน

(๗) เมื่อมีการลงมติเห็นชอบตาม (๖) แล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน แล้วจึงนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย และให้นำมาตรา ๑๔๕ มาตรา ๑๔๖ และมาตรา ๑๔๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๘) ในกรณีร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๑ บททั่วไป หมวด ๒ พระมหากษัตริย์ หรือหมวด ๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ หรือเรื่องที่เกี่ยวกับหน้าที่หรืออำนาจของศาลหรือองค์กรอิสระ หรือเรื่องที่ทำให้ศาลหรือองค์กรอิสระไม่อาจปฏิบัติตามหน้าที่หรืออำนาจได้ ก่อนดำเนินการตาม (๗) ให้จัดให้มีการออกเสียงประชามติตามกฎหมายว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ถ้าผลการออกเสียงประชามติเห็นชอบด้วยกันร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมจึงให้ดำเนินการตาม (๗) ต่อไป

(๙) ก่อนนายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงลงพระปรมาภิไ戎ยาตาม (๗) สมภาคสภาพัฒนราษฎร หรือสมาชิกกุลิสภากัน หรือสมาชิกทั้งสองสภาร่วมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา หรือของทั้งสองสภาร่วมกัน แล้วแต่กรณี มีสิทธิเข้าซื้อกันเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกหรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี ว่าร่างรัฐธรรมนูญตาม (๗) ขัดต่อมาตรา ๒๕๕ หรือมีลักษณะตาม (๘) และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับเรื่องดังกล่าวส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องในระหว่างการพิจารณาในวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไ戎ยได้"

ประเด็นการพิจารณา

มีกรรมการเสนอแก้ไขถ้อยคำในร่างมาตรา ๒๕๖ (๓) ตอนท้าย โดยให้ใช้ความว่า "...ต้องมีสมาชิกกุลิสภากันเห็นชอบด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของกุลิสภากัน"

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๕๖ เป็นดังนี้

"มาตรา ๒๕๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๕๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะกรรมการรัฐมนตรี หรือจากสมาชิกสภาพัฒนราษฎร มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาพัฒนราษฎร หรือจากสมาชิกสภาพัฒนราษฎรและสมาชิกกุลิสภากัน จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าซื้อเสนอกฎหมาย

หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ

“หมวด ๑๖

การปฏิรูปประเทศ”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕๗

“มาตรา ๒๕๗ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ต้องดำเนินการร่วมกันระหว่างรัฐและประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศไทยมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีป้องคง และมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัฒนธรรมกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีความเป็นอยู่ที่เหมาะสม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

ประเด็นการพิจารณา

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธุการกรรมการ คนที่หนึ่ง เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๕๗ (๓) โดยให้ตัดความว่า “เป็นธรรม” ออก และให้ใช้ความว่า “มีคุณภาพชีวิตที่ดี” แทน

นอกจากนี้ มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่า ความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๒๕๗ ความว่า “การปฏิรูปประเทศ ตามหมวดนี้ต้องดำเนินการร่วมกันระหว่างรัฐและประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อบรรลุเป้าหมาย...” นั้น อาจมีการตีความได้ว่าหากรัฐดำเนินการปฏิรูปโดยไม่ดำเนินการร่วมกันกับประชาชนทุกภาคส่วน อาจเป็นการทำรัฐธรรมนูญได้ ดังนั้น ควรบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐแต่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่มุ่งถึงประชาชน

ประธานกรรมการกล่าวว่า เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความสับสนในการตีความ จึงเสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ต้องดำเนินการ **ร่วมกันระหว่างรัฐและประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้**”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๕๗ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕๗ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ต้องดำเนินการ **ร่วมกันระหว่างรัฐและประชาชนทุกภาคส่วน เพื่อบรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้**

(๑) ประเทศไทยมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีป้องคง และมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัฒนธรรมกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข **เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี** และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีความเป็นอยู่ที่เหมาะสม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

มาตรา ๒๕๕

“มาตรา ๒๕๕ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผล ดังต่อไปนี้

ก. ด้านการเมือง

(๑) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระ ปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด

(๒) ให้การดำเนินกิจกรรมของพระครรภ์เมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้พระครรภ์เมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน ซึ่งมีความต้องการที่ทางการเมืองร่วมกัน โดยสมาชิกพระครรภ์เมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซึ่งสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำเนินการแทนทางการเมือง

(๓) มีกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบของพระครรภ์เมืองในการประกาศโฆษณาอย่างที่มีได้มีการวิเคราะห์ผลผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสี่ยงอย่างรอบด้าน

(๔) มีกลไกที่กำหนดให้ผู้ดำเนินการมีอำนาจหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

(๑) ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน และเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

(๒) ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นระบบข้อมูลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน

(๓) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน

(๔) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐเพื่อจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ และสามารถเจริญก้าวหน้าได้ตามความสามารถ และผลสัมฤทธิ์ของงานของแต่ละบุคคล มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความคิดสร้างสรรค์และคิดค้นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้การปฏิบัติราชการและการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานคุณภาพ ป้องกันบุคลากรภาครัฐจากการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมของผู้บังคับบัญชา

(๕) ให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว เปิดเผยตรวจสอบได้ และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

ค. ด้านกฎหมาย

(๑) มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๓ และให้มีการใช้ระบบอนุญาต และระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมี

ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(๒) ปฏิรูประบบการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมายเพื่อพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีนิติทัศนคติ และยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย

(๓) พัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของรัฐโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลกฎหมายได้สะดวก และสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่าย

(๔) จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย

ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม

(๑) ให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของการยุติธรรมที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และมีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้

(๒) ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา และให้พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนในคดีสำคัญตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก

(๓) เสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ให้มุ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยสะดวก และรวดเร็ว

(๔) ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่ อำนาจ และภารกิจของตำรวจให้เหมาะสม และแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจให้เกิดประสิทธิภาพ มีหลักประกันว่าข้าราชการตำรวจจะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม ได้รับความเป็นธรรมในการแต่งตั้ง และโยกย้าย และการพิจารณาบำเหน็จความชอบตามระบบคุณธรรมที่ชัดเจน ซึ่งในการพิจารณาแต่งตั้งและโยกย้ายต้องคำนึงถึงอาชญากรรมและความรู้ความสามารถของบุคคลนี้ ให้เข้าใจว่าสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีอิสระ ไม่ตกอยู่ใต้อำนาจของบุคคลใด มีประสิทธิภาพ และภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

จ. ด้านการศึกษา

(๑) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาตามมาตรา ๕๕ วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ของเด็กให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

(๒) ให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนตามมาตรา ๕๕ วรรคหก ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๓) ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู

(๔) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความสนใจ และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวโดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่

ฉ. ด้านเศรษฐกิจ

(๑) ขัดอุปสรรคและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อให้ประเทศชาติและประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มเศรษฐกิจต่าง ๆ อย่างยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี

(๒) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการนำความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

(๓) ปรับปรุงระบบภาษีอากรให้มีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และปรับปรุงระบบการจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ

(๔) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมสหกรณ์และผู้ประกอบการแต่ละขนาดให้มีความสามารถในการแข่งขันอย่างเหมาะสม และส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเพื่อสังคม และวิสาหกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างกลไกเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน

ช. ด้านอื่น ๆ

(๑) ให้มีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และยั่งยืน โดยคำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ ประกอบกัน

(๒) จัดให้มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม รวมทั้งการตรวจสอบกรรมสิทธิ์และการถือครองที่ดินทั้งประเทศเพื่อแก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินอย่างเป็นระบบ

(๓) จัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้

(๔) ปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการและการเข้าถึงบริการ ที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน

(๕) ให้มีระบบการแพทย์ปฐมภูมิ ที่มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวดูแลประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม

ประเด็นการพิจารณาร่างมาตรา ๒๕๘ วรคหนึ่ง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมเป็นดังนี้ “ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่างๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้”

ที่ประชุมเห็นชอบกับการแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๕๘ วรคหนึ่ง ความเป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้”

ประเด็นการพิจารณา ก.ด้านการเมือง

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเสนอเพิ่มความเป็น ก. (๕) ความเป็นดังนี้ “(๕) มีกลไกแก้ไขปัญหาวิกฤติทางการเมืองโดยสันติวิธีและเป็นไปตามหลักประชาธิปไตย”

ประธานกรรมการกล่าวว่า เห็นด้วยกับหลักการในเสนอเพิ่มความเป็น ก. (๕) อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ เป็นการบัญญัติถ้อยคำที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ควรเพิ่มความว่า “มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ทางการเมืองโดยสันติวิธีภายใน”ให้การปกคล้องระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

มีกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน ก. (๖) เป็นดังนี้ “โดยมีกระบวนการให้สมาชิก พรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรม...” เพื่อให้พรรคการเมืองเป็นพรรคการเมืองของประชาชนที่แท้จริง

ที่ประชุมแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๕๔ ก. เป็นดังนี้

ก. ด้านการเมือง

(๑) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกคล้องในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมตลอด ทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับได้ในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระ ปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด

(๒) ให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้ พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน ซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน โดยมีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรม ทางการเมืองและการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซึ่งอสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ ดำเนินการเมืองที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

(๓) มีกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมืองในการประกาศโฆษณาอย่างที่ มีให้มีการวิเคราะห์ผลผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสี่ยงอย่างรอบด้าน

(๔) มีกลไกที่กำหนดให้ผู้ดำเนินการเมืองต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

(๕) มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธีภายใน

ให้การปกคล้องระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

ประเด็นการพิจารณา ข. ด้านบริหารราชการแผ่นดิน

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธนุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เสนอให้บัญญัติหลักการเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบอย่างเคร่งครัด มาตรฐานเดียว ให้คนเคารพ กฎหมาย ไว้ในร่างมาตรา ๒๕๔

มีกรรมการเสนอให้มีการบัญญัติในลักษณะที่มีการประเมินผลด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ไว้ใน ร่างมาตรา ๒๕๔

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธนุการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า กระบวนการวัดผลควรบัญญัติ ไว้ในร่างมาตรา ๒๕๔ เนื่องจากร่างมาตรา ๒๕๔ ข. เป็นเรื่องเป้าหมายในการปฏิรูปประเทศ ส่วนข้อเสนอ ให้บัญญัติหลักการเรื่องการบังคับใช้กฎหมายควรนำไปไว้ใน ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม

ที่ประชุมเห็นชอบร่างมาตรา ๒๕๔ ข. โดยไม่มีการแก้ไข

ประเด็นการพิจารณา ค. ด้านกฎหมาย

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า เอกอธิกรนายกรัฐมนตรี เสนอเพิ่มความว่า “ปรับกฎหมายให้อ่อนโยนกับสากล” ไว้ในร่างมาตรา ๒๕๔ ค. (๑)

ประธานกรรมการกล่าวว่า การปรับกฎหมายให้อ่อนโยนกับสากลได้มีการบัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๗๗ แล้ว อย่างไรก็ตาม ควรบัญญัติไว้ใน ค. (๑) ด้วย เพื่อเป็นการผลักดันให้เกิดการปฏิรูปกฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม ความที่เสนอเป็นดังนี้ “...ให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๙๙๗ เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยอาศัยให้มีการใช้ระบบอนุญาต...”

ที่ประชุมเห็นชอบให้แก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๕๔ ค. เป็นดังนี้

ค. ด้านกฎหมาย

(๑) มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๙๙๗ เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยอาศัยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(๒) ปฏิรูประบบการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมายเพื่อพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีนิติทัศนะ และยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย

(๓) พัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของรัฐโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลกฎหมายได้สะดวก และสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่าย

(๔) จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย

ประเด็นการพิจารณา ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๒๕๔ ง. (๒) โดยตัดความว่า “...และให้พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนในคดีสำคัญตามที่กฎหมายบัญญัติ...” ออก เนื่องจากความในตอนต้นได้บัญญัติให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลให้ต้องไปแก้ไขกฎหมายของอัยการให้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญาร่วมกับพนักงานสอบสวน

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธุการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า เอกอธิกรนายกรัฐมนตรี เสนอเพิ่มความตอนท้ายของ ง. (๑) ความว่า “...เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรม”

ประธานกรรมการกล่าวว่า เห็นด้วยในหลักการที่เสนอ และให้ปรับปรุงก้อยคำตอนท้ายของร่างมาตรา ๒๕๔ ง. (๑) เสียใหม่ ความเป็นดังนี้ “รวมตลอดทั้งการสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม”

ที่ประชุมแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๒๕๔ ง. เป็นดังนี้

ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม

(๑) ให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และมีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ รวมตลอดทั้งการสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม

(๒) ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา และให้พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งข้อหาในคดีที่สำคัญตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก

(๓) เสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ให้มุ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยสะดวก และรวดเร็ว

(๔) ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่ อำนาจ และภารกิจของตำรวจให้เหมาะสม และแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจให้เกิดประสิทธิภาพ มีหลักประกันว่าข้าราชการตำรวจจะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม ได้รับความเป็นธรรมในการแต่งตั้ง และโยกย้าย และการพิจารณาบำเหน็จความชอบตามระบบคุณธรรมที่ชัดเจน ซึ่งในการพิจารณาแต่งตั้งและโยกย้ายต้องคำนึงถึงอาชญากรรมและความรู้ความสามารถประกอบกัน เพื่อให้ข้าราชการตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีอิสระ ไม่ตကอยู่ใต้อานัติของบุคคลใด มีประสิทธิภาพ และภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

ประเด็นการพิจารณา จ. ด้านการศึกษา

- ไม่มี -

ที่ประชุมเห็นชอบความใน จ. ด้านการศึกษา โดยไม่มีการแก้ไข

ประเด็นการพิจารณา ฉ. ด้านเศรษฐกิจ

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๓) เป็นดังนี้ "...และปรับปรุงระบบการจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิผล"

มีกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๓) เป็นดังนี้ "(๓) ปรับปรุงระบบภาษีอากรให้มีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มพูนรายได้ของรัฐด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงระบบการจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิผล" เนื่องจากรายได้ของรัฐนอกจากภาษีอากรแล้ว ยังมีรายได้ด้านอื่นด้วย เช่น ค่าเช่า หรือค่าสัมปทาน เป็นต้น

ที่ประชุมแก้ไขเพิ่มเติมความใน ฉ. ด้านเศรษฐกิจ เป็นดังนี้

ฉ. ด้านเศรษฐกิจ

(๑) จัดอุปสรรคและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อให้ประเทศชาติและประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มเศรษฐกิจต่าง ๆ อย่างยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี

(๒) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการนำความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

(๓) ปรับปรุงระบบภาษีอากรให้มีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มพูนรายได้ของรัฐด้านต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงระบบการจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิผล

(๔) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมสหกรณ์และผู้ประกอบการแต่ละขนาด ที่มีความสามารถในการแข่งขันอย่างเหมาะสม และส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเพื่อสังคม และวิสาหกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างกลไกเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน”

ประเด็นการพิจารณา ช. ด้านอื่น ๆ

- ไม่มี -

ที่ประชุมเห็นชอบความใน ช. ด้านอื่น ๆ โดยไม่มีการแก้ไข
มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๕๘ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้

ก. ด้านการเมือง

(๑) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองรวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับได้ในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระ ปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด

(๒) ให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้พรรคราษฎร์เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน ซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน โดยมีกระบวนการให้สมาชิกพรรคราษฎร์มีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซึ่งสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำเนินการเมืองที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

(๓) มีกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบของพรรคราษฎร์ในการประกาศโฆษณาอย่างที่มีได้มีการวิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสี่ยงอย่างรอบด้าน

(๔) มีกลไกที่กำหนดให้ผู้ดำเนินการเมืองต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

(๕) มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

(๑) ให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน และเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

(๒) ให้มีการบูรณาการฐานข้อมูลของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานเข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นระบบข้อมูลเพื่อการบริหารราชการแผ่นดินและการบริการประชาชน

(๓) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างและระบบการบริหารงานของรัฐและแผนกำลังคนภาครัฐให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายใหม่ ๆ โดยต้องดำเนินการให้เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานของรัฐแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน

(๔) ให้มีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานบุคคลภาครัฐเพื่อจูงใจให้ผู้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงเข้ามาทำงานในหน่วยงานของรัฐ และสามารถเจริญก้าวหน้าได้ตามความสามารถ

และผลสัมฤทธิ์ของงานของแต่ละบุคคล มีความซื่อสัตย์สุจริต กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยคิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีความคิดสร้างสรรค์และคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อให้การปฏิบัติราชการและการบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรการคุ้มครองป้องกันบุคลากรภาครัฐจากการใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมของผู้บังคับบัญชา

(๔) ให้มีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐให้มีความคล่องตัว เปิดเผย ตรวจสอบได้ และมีกลไกในการป้องกันการทุจริตทุกขั้นตอน

ค. ด้านกฎหมาย

(๑) มีกลไกให้ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรฐาน สหกรณ์เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับหลักสากล โดยอาศัยให้มีการใช้ระบบอนุญาตและระบบการดำเนินการโดยคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(๒) ปฏิรูประบบการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมายเพื่อพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายให้เป็นผู้มีความรอบรู้ มีนิติทัศนคติ และยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรมของนักกฎหมาย

(๓) พัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมายของรัฐโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลกฎหมายได้สะดวก และสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่าย

(๔) จัดให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมาย

ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม

(๑) ให้มีการทำหนังสือระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของการยุติธรรมที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และมีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ รวมตลอดทั้งการสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม

(๒) ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา เช่นให้พนักงานอัยการมีอำนาจขอขยายเวลาที่สำคัญตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกัน เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก

(๓) เสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ให้มุ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยสะดวก และรวดเร็ว

(๔) ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่ อำนาจ และภาระของตำรวจให้เหมาะสม และแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจให้เกิดประสิทธิภาพ มีหลักประกันว่าข้าราชการตำรวจจะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม ได้รับความเป็นธรรมในการแต่งตั้ง และโยกย้าย และการพิจารณาบำเหน็จความชอบตามระบบคุณธรรมที่ชัดเจน ซึ่งในการพิจารณาแต่งตั้งและโยกย้ายต้องคำนึงถึงอาชญากรรมและความรู้ความสามารถ ประกอบกัน เพื่อให้ข้าราชการตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีอิสระ ไม่ตอกยูก็ได้อามติของบุคคลได้มีประสิทธิภาพ และภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

จ. ด้านการศึกษา

(๑) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษาตาม มาตรา ๕๔ วรรคสอง เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของ เด็กให้สมกับวัยโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

(๒) ให้ดำเนินการตราภูมายเพื่อจัดตั้งกองทุนตามมาตรา ๕๔ วรคหก ให้แล้วเสร็จภายใน หนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

(๓) ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ให้ดีผู้มี จิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับ ความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของ ผู้ประกอบวิชาชีพครู

(๔) ปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัด และปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งใน ระดับชาติและระดับพื้นที่

ฉ. ด้านเศรษฐกิจ

(๑) จัดอุปสรรคและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพื่อให้ประเทศชาติ และประชาชนได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มเศรษฐกิจต่าง ๆ อย่างยั่งยืน โดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี

(๒) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการนำความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมา ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

(๓) ปรับปรุงระบบภาษีอากรให้มีความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มพูนรายได้ของรัฐด้าน ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และปรับปรุงระบบการจัดทำและการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและ สัมฤทธิผล

(๔) สร้างกลไกเพื่อส่งเสริมสหกรณ์และผู้ประกอบการแต่ละขนาดให้มีความสามารถในการ แข่งขันอย่างเหมาะสม และส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจเพื่อสังคม และวิสาหกิจที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างกลไกเพิ่มโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพของประชาชน

ช. ด้านอื่น ๆ

(๑) ให้มีระบบการบริหารจัดการทรัพยากรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และยั่งยืน โดย คำนึงถึงความต้องการใช้น้ำในทุกมิติ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสภาพภูมิอากาศ ประกอบกัน

(๒) จัดให้มีการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม รวมทั้งการตรวจสอบกรรมสิทธิ์และ การถือครองที่ดินทั้งประเทศเพื่อแก้ไขปัญหากรรมสิทธิ์และสิทธิครอบครองที่ดินอย่างเป็นระบบ

(๓) จัดให้มีระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านอื่น ๆ ได้

(๔) ปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการ และการเข้าถึงบริการ ที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน

(๕) ให้มีระบบการแพทย์ปฐมภูมิ ที่มีแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวและประชาชนในสัดส่วนที่ เหมาะสม”

มาตรา ๒๕๙

“มาตรา ๒๕๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๖๐ และมาตรา ๒๖๑ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการ จัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้านซึ่งต้องกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในแต่ละด้านภายในห้าปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และการอื่นที่จำเป็น

ให้ดำเนินการตรากฎหมายตามวรรคหนึ่ง และประกาศใช้บังคับภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วัน ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

ในระหว่างที่กฎหมายตามวรรคหนึ่งยังไม่มีผลใช้บังคับ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการปฏิรูปโดย อาศัยหน้าที่และอำนาจที่มีอยู่แล้วไปพลาสก่อน”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “...ขั้นตอนในการดำเนินการ ปฏิรูปประเทศ การวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้านซึ่งต้องกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในแต่ละด้านภายในห้าปีนั้นเป็นบันทต์วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ สะดวกหรือที่สักเขียน รวมตลอดทั้งผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุในระยะเวลาห้าปี” เพื่อให้มีการวัดผลการดำเนินการ และเริ่ม ดำเนินการปฏิรูปโดยเร็ว รวมตลอดทั้งผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุในระยะเวลาห้าปี

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๕๙ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๕๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๖๐ และมาตรา ๒๖๑ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการ จัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผลการดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้านซึ่งต้องกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในแต่ละด้านภายในห้าปีนั้นเป็นบันทต์วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ สะดวกหรือที่สักเขียน รวมตลอดทั้ง ผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุในระยะเวลาห้าปี

ให้ดำเนินการตรากฎหมายตามวรรคหนึ่ง และประกาศใช้บังคับภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วัน ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

ในระหว่างที่กฎหมายตามวรรคหนึ่งยังไม่มีผลใช้บังคับ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการปฏิรูปโดย อาศัยหน้าที่และอำนาจที่มีอยู่แล้วไปพลาสก่อน”

มาตรา ๒๖๐

“มาตรา ๒๖๐ ในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา ๒๕๙ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (๔) ให้มีคณะกรรมการคนหนึ่งซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการต้องแต่งตั้งจากผู้เป็นหรือ เคยเป็นข้าราชการตำรวจ และผู้ซึ่งไม่เคยเป็นข้าราชการตำรวจ มีจำนวนเท่า ๆ กัน ปลัดกระทรวงคลัง ปลัดกระทรวงยุติธรรม เลขาธิการ ก.พ. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม และอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีบันทต์วันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

เมื่อครบกำหนดเวลาตามวาระหนึ่งแล้ว ถ้าการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จ ให้การแต่งตั้งโดยยกย้ายข้าราชการตำรวจดำเนินการตามหลักอาชุส ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการตรีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอตัดความว่า “เลขาธิการ ก.พ.” ในวาระหนึ่ง ออก

มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรให้ผู้มีความรู้ความสามารถในการออกนิยามเชิงมาเมื่อส่วนร่วมในการ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา ๒๕๔ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (๔) ด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวาระหนึ่ง เป็นดังนี้ “...และอัยการสูงสุด และผู้มีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการตรีเห็นสมควร...”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๖๐ เป็นดังนี้

“มาตรา ๒๖๐ ในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา ๒๕๔ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (๔) ให้มีคณะกรรมการคนหนึ่งซึ่งอย่างน้อยประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะกรรมการตรีแต่งตั้งจากผู้เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตำรวจ และผู้ซึ่งไม่เคยเป็นข้าราชการตำรวจ มีจำนวนเท่า ๆ กัน ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงยุติธรรม เชฟาร์ชิกาฟ ท.พ. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม และอัยการสูงสุด และผู้มีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการตรีเห็นสมควร เพื่อดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

เมื่อครบกำหนดเวลาตามวาระหนึ่งแล้ว ถ้าการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จ ให้การแต่งตั้งโดยยกย้ายข้าราชการตำรวจดำเนินการตามหลักอาชุส ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการตรีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๒๖๑

“มาตรา ๒๖๑ ในการปฏิรูปด้านการศึกษาตามมาตรา ๒๕๔ จ.ด้านการศึกษา ให้มีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระคนหนึ่งที่คณะกรรมการตรีแต่งตั้งดำเนินการศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเพื่อเสนอคณะกรรมการตรีดำเนินการต่อไป

ให้คณะกรรมการตรีแต่งตั้งคณะกรรมการตามวาระหนึ่งให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ และให้คณะกรรมการดำเนินการศึกษา และจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายให้แล้วเสร็จและเสนอต่อกองบัญชาติภายในสองปีนับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบมาตรา ๒๖๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๖๒

“มาตรา ๒๖๒ ให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการอิสระที่รับผิดชอบการปฏิรูปประเทศ รายงานการดำเนินงาน การใช้จ่ายเงิน ผลผลิต และผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นต่อกองบัญชาติเพื่อทราบทุกสามเดือน และให้

คณะกรรมการเผยแพร่รายงานดังกล่าวให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และแจ้งให้สภากู้แทนราษฎร และ
วุฒิสภา เพื่อทราบด้วย"

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการเสนอตัวร่างมาตรา ๒๖๒ ออกทั้งมาตรา

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติตัวร่างมาตรา ๒๖๒ ออกทั้งมาตรา

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันเสาร์ ที่ ๒๖ มีนาคม
๒๕๕๘ เวลา ๑๙.๐๐ นาฬิกา ณ โรงแรมอิมพีเรียล หัวหิน บีช รีสอร์ท จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและ
กล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๙.๐๐ นาฬิกา

นางสาวอัจฉรา สวนสมุทร

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นายสกนธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

นายนฤพน์ ธุลีจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นางสาววรินทร์ ปนิธานธรรม

วิทยากรชำนาญการ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจจำนិ

วิทยากรชำนาญการ

นายเฝ่าพันธุ์ นวลส่ง

นิติกรชำนาญการ

ผู้จดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมาธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์